

SZABADSÁG

POLITIKAI NAPILAP.

Előfizetési árak:		Felelős szerkesztő:	Kiadó laptulajdonos:	== Egyeszsám ára 4 fillér. ==
Helyben: Negyedévre	3 korona.	Rudnyánszky Gyula.	László József.	Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Egész évre	12 "			Debrecen, Csapó-u. 9. — Telefon 275.
Vidéken: Negyedévre	5 "			
Egész évre	20 "			

Beavatás.

A Szabadság olvasóihoz.

Debrecen, 1902. augusztus 31.

A mai napon átvettem a *Szabadság* szerkesztését. Immár kétszer voltam debreceni lakos; most harmadizban, hogy ide költöztem, ennek az érdemes ösmagyar városnak megtelepülő polgára szeretnék s akarok maradni. Nem muló lelkesedés ösztönöz erre a vallomásra. Azok az idők, a lobogó vérű fiatalság évei elszállottak fölöttem, midőn lázas álmokképek délibábjait üttem. Ma már a józan férfikor erős vonzódásának sugallása hozott ide, hogy újra kezembe vegyem a tollat és Debrecen közművelődésének, a debreceni sajtónak nemzeti nagy célokért hevülő harcos katonája lehessenek.

Nem tagadom, sőt büszke örömmel vallom, hogy tiz esztendő óta szakadatlanul visszavágyódtam Debrecenbe s valahányszor, — szürke vándormadara költészetünk pusztuló berkeinek, — fészket óhajtottam rakni, mindig a debreceni nagyerdő képe tünt elém. Forró szeretet vont e nemes város falai közé; a hűség makacsságával évről-évre a Hortobágy tövében kerestem az áldott talajt, melybe szívvél-lélekkel gyökeret verjek. Tudja isten miért, de nagyon szeretem ezt a magyar rónát, ezt a szeplőtelen magyar népet, ezt a nyílt homloku, egyenes járasu, egyszerűségében fönséges debreceni fajtát.

Azonban, akármily bensőséggel ragaszkodtam e jeles városhoz, mégsem csupán szeretetem csillagát követve költöztem a fővárosból — vidékre. A rémület is hajtott; az a rémület, amely kell, hogy elfogjon mindenkit, aki az ország szívében a rettenetes romlást látja.

A cifra, hiu, lármás Budapest megérett arra, hogy tőle az ország végkép elforduljon; sőt megérett már arra is, hogy keztücs gyöngye kezéből a kormányrudat az egészséges vidék kicsavarja.

Nem a székes főváros feslettségére gondolok, mikor megborzadok. Vannak a mi világvárosi cícomával páváskodó Budapestünknek a kifakadt erkölcsi kelevényeknél még bünösebb fogyatkozásai.

Hiába kürtölik világgá bérelt kengyelfutói, hogy a főváros egyre, sőt rohamosan magyarosodik. Ez gonosz szemfényvesztés. Budapest annyira nemzetietlen, gyakran annyira nemzetellenes; teste-lelke, szelleme, agyavilága, vére mitőlünk, a magyar nemzettől annyira merőben idegen, hogy Budapest inkább angol, francia, német, spanyol, kínai város, mint magyar. Irtóztató az, ami Budapesten történik. Nem csak a kulturája, a művészete, az irodalma, a sajtója idegen, hanem a társadalmi élete, az utcai és házi szórakozása, minden mulatósága, a kacagása és a könnye, a karaktere és a temperamentuma mind, mind idegen. Budapest ma jól befűtött elsőosztályú gőzkocsi, mely vak mohósággal vágtat előre a pompás nemzetközi sineken és hogy rohanása szertelen lehessen, kikapcsolta terhét, a vasuti kocsikat, az egész vonatot. A lokomotív tehát vesztettül halad, a vonat pedig a nyílt pályán vesztegel, mozdulatlanul áll. Csakhogy ebben a megrekedt vonatban ül az ország, a nemzet. A jó vidék, a kigunyolt vidék, a csendes, maradi, zsiros, sarkantyus, paraszt vidék, mely nem akarja megérteni a kor szavát; az ostoba, hájfejű vidék, a hegymögi paflagónia, mely nem akarja rabengedelmességgel talicskázni a tüzelő szenet a vadul előre iramodó gőzkocsi számára!

És az ország népe, a magyar nemzet türje ezt? Nem! nem! Itt az ideje, hogy a vidék éppugy elszakadjon a fővárostól, mint ahogyan a gögös lokomotív elszakadt az utasokkal telt vonattól.

Sőt nem elég, hogy a vidék kimondja az elszakadást; szükséges, hogy a kormány vezetését is átvegye.

A magyarnak nem kell az a műveltség, az az erkölcs, az a nyelv, az a szellem, az az irodalom, amit a főváros terjeszt. Mi magyarok ragaszkodunk ősi szokásainkhoz, erkölcsainkhez, nemzeti egyéniségünk összes külső és belső vonásaihoz. Ha pedig a főváros ezt nem érti s nem akarja, nem bírja megtanulni, akkor sürgősen szövetkezniök kell a becsületes, egészséges vidéki nagy városoknak, hogy a magyarság jussát, kincsét, multját, jövődjét megvédelmezzék.

Ime, ennek az új nemzeti forradalomnak leszek én Debrecenben holtomig lelkes nemzetőre!

Midőn a *Szabadság* élén tollamat először veszem a kezembe, azt a csodát szeretném, hogy változnék ez a toll riadó harsonává, veszedelmek véres kardjává, eszmék kibontott zászlajává!

Debrecen érdemes városa arra hivatott, hogy vezetője legyen az üdvös mozgalomnak. Debrecen polgársága tiszta, erős, okos magyar; Debrecennek van magyar műveltsége, magyar lelke, magyar költészete. Debrecenben minden lüktető véresebb magyar. Intézményeiben, politikai, társadalmi, kulturális életében egyaránt hiven tükröződik jelleme. Alljon a sor élére Debrecen: hívja hadba a többi nagy városokat, Szegedet, Aradot, Kolozsvárt, Pécsét, Nagyváradot, Kecskemétet, Kassát és a többieket mind és együtt teremtsék meg a vidéken a bünös, idegen, kozmopolita fővárostól elforduló nemzeti önállóságot.

Munkájában Debrecen segíteni, — ez a *Szabadság* célja, élethivatása. Az esőcsepp kicsi, mégis kivájja az erős követ. A homokszem parányi, mégis egymásra halmozva kőpaloták épülnek belőle. Debrecen országos jelentőségű nagy életműködéséhez így forr hozzá a *Szabadság* és hirdeti az Igét. Főadatát hiven és jól betöltheti, mert minden irányban független, szabad ujság, melynek a politikában, a debreceni érdekek istápolásában, a nemzeti közművelődés, a társadalmi és gazdasági jólét fejlesztésében egyaránt a magyarság a jelszava!

Életemet és véretem ajánlom föl e nemzeti munka oltárára! Isten áldása legyen e nemes város minden lakóján!

Rudnyánszky Gyula.

Legújabb országos hírlap a Szabadság kárművelődés, — Felvilágosító és kulturális szerkesztés. — Csak a köztársasági elnöknek és a köztársasági elnöknek. — Csak a köztársasági elnöknek. — Csak a köztársasági elnöknek.

— **Az olasz király Berlinben.** Mesés pompával fogadta a német császár fiatal szövetséges társát, az olasz királyt. Elhangzottak a hivatalos felköszöntők is, melyek ezuttal arról nevezetesen, hogy mind a kettő félreértést kizáró, világos fogalmazásu. Az érdekesebb és eredetibb természetesen a Vilmos császár beszéde, mely tele van ennek a merész egyéniséggel uralkodónak színes, megkapó eredetiségével. Vagy nem esodálatos-e, hogy a világ egyik leghatalmasabb ura, midőn diadalmos szövetséges társára, Ferenc József királyunkra hivatkozik, Viktor Emánuel barátját jobbját megrázza és az európai béke tartósságáról őszinte határozottsággal kijelentést tesz, — egyben a legköltőibb rajongással beszél Olaszország természeti szépségeiről s az olasz földet almáink országának, művészeink és költőink ifjító forrásának nevezi. Valóban érdekes és vonzó egyéniség, mely amikor három nagy birodalom száz milliónyi népeinek sorsát intézi, bele tudja szőni beszédébe a költőket és művészeket. Magyarországot egyébiránt megnyugtathatja a hármasszövetségnek ilyen nevezetes formában való megújítása, ami a béke erős biztosítéka.

— **A pozsonyi kivándorlási kongresszus.** Pozsonyban szeptember 6-án lesz az utolsó kivándorlási kongresszus, mely mintegy betetőzése lesz a miskolci, tulaldunai, délvidéki és székely kongresszusokon összehordott, fölépített anyagnak. Ezek az országos gyűléseken megdöbentő képét tárták föl a kivándorlás pusztításainak. Keresték az okot és keresték a módot ennek a hazánk népességét, nemzetünket tizedelő nyavalyának a megszüntetésére. A munka mind a négy helyen nemes volt és fölötte komoly. Az

ország szeme azonban mégis Pozsonyra néz, mert ott a kivándorlási kongresszuson megjelenik a kormány feje és nyilatkozni fog a kivándorlási kérdésről. Közvetlen jó forrásunk értesít, hogy Széll Kálmán miniszterelnök Pozsonyban alaposan és részletesen hozzászól a kérdéshez és föltárja a kormány terveit. Első ezek sorában az, hogy a már kivándorolt magyarokat megvédje az állam és összetartsa, gyámolítsa a visszatérés vágyában és erősítse a hazához való hűség állandóságában. Mert most igazán elszomorító, mennyire elzülnek, elszakadnak tőlünk idegenbe vándorolt véreink. A kivándorlást egyszerre meggátolni lehetetlen; elébb meg kell szüntetni gazdasági és társadalmi okait. De a kint levőket a haza számára megmenteni sürgős kötelesség. Örvendünk s hogy a kormány ebben az irányban kezdi meg az intézkedéseket. Mint bennünket politikai tudósítónk értesít, az akció eddig azért késett, mert osztrák részről a külügyi miniszterium ellenezte önálló magyar képviselőte szervezését Amerikában; de ezt sikerült megdönteni s legközelebb már megkezdődik az amerikai magyarság megmentésének munkája.

Ünneprontók. Különös panaszokkal ostromolták az idén ismét a hatóságokat a szentistvánnapi nemzeti ünnep miatt. Az ember azt hihetné, hogy a panaszok a nemzeti ünnep megzavarása körül forognak. De nem! A boltosok, szatócsok panaszkodnak egyre sürűbben és vakmerőbben, a hatósági emberek, esendőrök és rendőrök ellen azért, hogy tulságos

lelkiismeretességgel és szigorúan megtartják a nemzeti ünnepen a munkaszünetről szóló törvényt. Akadtak már ujságok is, melyek a esendőrök és rendőrök kegyetlen megbüntetését kívánták, mert ezek a nemzet országos ünnepén egyáltalán nem engedték meg a boltok kinyitását, holott a munkaszünet némely üzletekre nézve 10 óraker, másokra nézve meg csak délben kezdődik. Mekkora kár ez, hogy a közegek nem ismerik a törvényt — sóhajtanak (sőt talán kiabálnak is) a panaszkodók. Igazán megdöbentő jele a nemzeti fásultságnak és a hazafiság teljes mellőzésének! A nyers haszonlesés nem ismer nemzetet, hazát és a nemzeti ünnepen való általános munkaszünetet — károsításnak tartja. Ezek az önző jajgatók a valódi ünneprontók, akiket ki kellene oktatni arra, hogy a haszonlesésen kívül vannak nemesebb érzések is. A tapasztalatok, mint értesültünk, arra indították a kormányt, hogy a szentistvánnapi nemzeti ünnepet egészen külön kivegye a közönséges munkaszüneti napok sorából.

A polgári iskola.

A Szabadság számára írta: Kardos Albert.

Debrecen, augusztus 31.

A holnap kezdődő iskolai év új iskolát hoz Debrecennek, a polgári fiúiskolát. Mint középiskolai tanár szívvel üdvözlöm városunk közoktatásában e szép hivatású intézetet s azt hiszem, hogy üdvözlésemhez készséggel esatlakoznak a helybeli középiskolák összes tanárai, főképp a tanári kör tagjai, a kik sokszor és sokat foglalkoztak a polgári iskola kérdésével és a kik már régóta hirdetik a debreczeni polgári iskola szükséges voltát.

Kopott dalmok.

A Szabadság számára írta: Dalmady Győző.

Híres szép kert, ilyen kopott
Magamforma bus dalmokot
Nem szívesen látsz, de se baj!
Föl se veszi ő már a bajt.

Jól teszed, ha elbánsz vele,
Lássá be, hogy ott nincs helye,
Mit keresne főd alatt?
Dalmoknak se minden szabad.

Nem is olyan kert vagy te, mint
Körülötted a többi mind,
Nagy itt a gond, nagy itt a rend,
Akár sose láss idegent.

Szabályosak az utjaid,
A virág is parancsra nyit,
Madar felve zeng a galyon,
Továsiet a fuvalom.

A dalmok hát csak nyer vele,
Utjaidon ha nincs helye,
Találhat ő másutt hazát,
Hol megértik a panaszát.

Egy gyalogut elég neki,
Mely a hegyre fölvezeti,
Köszönti az egész vidék,
Kitárhatja nehéz szívét.

Bátran száll fel ott éneke,
Versenyre kel mindjárt vele
A pacsirta s az árva szél —
Holmi kerttel dehoggy cserél.

Az ötvenedik születésnap.

A Szabadság számára írta: Zhoray Aladar.

Valami régi dallam csengett a fülében és nem tudta kitalálni a dalt magát. Mintha kóbor szellő megkapó daltörödékeket, szivig érő hangjátékokat dobált volna a fülébe valamely ismeretlen daltól, úgy izgatta, ingerelte ez a hallucináció.

Es nyugtalanság szállott a szívére. Ezer apró, jelentéktelen emlék tolakodott az agyába, ezer arcfintorító gnóm, a melyet csufoltak, kigunyoltak s noha valamennyire emlékezek, nem ismerte egyiket sem. Mintha szét porzott volna egész tehetsége, esupa szilánk kavargott az elméjében, színes az agyészillogásu szilánk, mely sehogysem akart összeállani egy egészszé.

— Az örület környékez, — töprengett magában — vagy valamely csufoló lidérez ült a mellemre, nem tudom. Valami bánt, gyötör, marcangol s nem tudom, mi.

Végig feküdt a pamlagon s megkísérelte, hogy elaludjék, de hiába. Az a furesa, bosszantó dallam ott csengett a fülében, ott reszketett a lelkében, még a szíve is, mintha csak azért dobogna, hogy az ütemet verje ehhez a dalmához.

De most már mintha áriába fejlőd-

nének a szét esendülő hangzatnak, mintha lassan, lassan valamely bánatos, édes melódia kelne életre a szívében. Most már határozottan emlékezni is kezdett a dalra, dalolta is már, sőt mintha arra is emlékeznék, hogy ez a dal az ő dajka dala lett volna.

Es elmosolyodik. Hogyan emlékeznek ő a dajka dalára és épen ma, az ötvenedik születése napján.

Ötven év! Hogy elszaladtak, hogy elmosódtak azok az esztendőik. Ötven év és sehogy sem tudja megérteni, miért tartják, miért mondják idős embernek azt, aki ötven éves. Nem érezi a éveit, úgy tudja, a szíve ma is tele van vágyakozással, a lelke ma is kész elcsapongani, a fantáziája még maga elé varázsolja a szírvány minden színét...

— Eh, bolondság, — suttogja — nem öregszünk meg olyan hamar — és esöndesen dudolja azt a dalt, amelyet oly nehezen talált meg. Csak azt nem tudja még biztosan, hol hallotta először.

Önkénytelenül föl kél s az író asztalához ül s ki huzza az egyik fiókot. Valamely könnyű illat csapja meg. Ernyedő papír s elszállott illatszer vegyes illata s mintha egyszerre megvilágosodnék elméje, határozottan emlékezik.

Szóke volt, karcsu, a szeme kék. Igen, az a mélyszínes ógyszín kék, a melyhez csak a hegyi tavak tükre hasonlatos, a mikor vissza tükrözi a tiszta mennyboltot.

Es kutatni kezd a mult emlékei között. Fölturja a megsárgult, kifakult fej képeket, el-el néz egyet, egyet közülök, az egyiket félre teszi, mintha sorát akarná

Debreczenben nagy hivatása van a polgári iskolának és égető szükségét fog kielégíteni. Ha valahol, akkor Debreczenben, e tősgyökeres magyar polgár-városban nyílt volna tér és alkalom, hogy a polgári iskola meggyökerezék és megoldja mindazokat a feladatokat, melyeket br. Eötvös József és Csengery Antal, az új iskolafaj tervezői és törvénybe foglalói hozzáfűztek.

Itt Debreczenben volt meg már 1868-ban, a polgári iskola megteremtésekor az a polgári elem, az a főképp gazdákból, de iparosokból és kereskedőkből is álló társadalmi réteg, melynek kevés az elemi népiskola, de a melynek fölösleges a tudományos gimnázium és reáliskola.

Máig is sajnálnunk kell tehát, hogy az a polgári iskola, mely az 1868. évi törvény után létrejött, csak néhány évig élt Debreczenben és hogy több, mint három évtizednek kellett elmúlnia, míg halottaiból feltámadott.

De most már ne sopánkodjunk a multakon, hanem köszöntsük ismét az új életre ébredt polgári iskolát és nézzük, mi jövő vár reá, minő feladatokat valósíthat meg.

A polgári iskola első sorban népoktatási intézet. Nincs ugyan az egész népnek szánva, mint az elemi iskola, melynek osztályait minden egyes embernek végig kell járnia, mely éppen olyan kötelező mindnyájunkra, mint akár az adózás vagy katonáskodás, de mégis oly széleskörű társadalmi rétegeknek akar ismereteket, sőt befejezett műveltséget nyújtani, hogy nem nevezhetjük és nem tarthatjuk másnak, mint népoktatási intézetnek. Ez azonban nem zárja ki, hogy a polgári iskola másod-sorban, de sokkal kisebb mértékben előkészítőül ne szolgálhatna szakiskolákhoz és szakpályákhoz.

Szükségesnek tartjuk a polgári iskolának e célját és rendeltetését határozottan megjelölni, mert csak így oszlat-hatunk el többrendbeli félreértést és mert szerintünk csak így lehet biztosítva ez új intézetnek helyes irányu, egészséges fejlődése.

Többrendbeli félreértés és könnyen károsra válható balhit szokott ugyanis keletkezni a polgári iskola felől.

Az egyik leszállítja, a másik nagyon is felemeli a polgári iskola értékét. Sokan — s talán nemesak szülék, hanem esetleg középiskolai tanárok is — belesznek abba a terde felfogásba, hogy a polgári iskola nem egyéb, mint a tulajdonképeni középiskolának levezető csatornája, menedékhely azoknak a befogadására, a kik anyagi vagy szellemi szegénység miatt, de más okokból is kizsúroltak a gimnáziumból vagy reáliskolából.

Ez határozott tévedés, melyet ki kell irtani akár a nagy közönség, akár a szakemberek gondolkodásából, mert az iskolának ilyen kicsinylése csak kárt okoz a tanításban és jelen fejlesztésben egyaránt.

Másik, nem kevesebb veszélylyel járó balfelfogás a polgári iskola keretén belül szokott kifejlődni, magukban a polgári iskolai tanároknak és tanulóknak. A magyar polgári iskolának különös története, melyet azonban e helyütt nem részletezhetünk, azonkívül a nagyralátásnak általános emberi gyöngesége hozta magával, hogy polgári iskoláink mindenáron a középiskolák rangjára és szerepére vágyakoztak, hogy a bennök tanító tanárok eltérítvén a maguk intézetét eredeti rendeltetésétől, gimnázium vagy reáliskola képére akarták és részben akarják még most is formálni a polgári iskolát.

Ez veszedelmes törekvés, melytől

még inkább meg kell óvni a polgári iskolát, mint a főntebb fejtegetett kicsinyítő felfogástól.

Bármennyire hasonlít is a polgári iskola tanításterve a gimnázium vagy reáliskola alsó négy osztályának tanítástervéhez, a polgári iskolának és tanárainak sohasem szabad feledniök, hogy ők gyakorlati és nem tudományos pályára nevelik tanítványaikat, hogy a polgári iskolai tanulóknak legnagyobb része a maga iskolai képzését befejezi magának a polgári iskolának a kebelében, hogy a kik tovább tanulnak, azok is szakirányban folytatják tanulmányaikat, gyakorlati pályára képezik magukat, hogy a tanulók között csak ritka kivétel fog tudományos pályára átlépni, csak az, a kit kiváló tehetség és rendkívüli szorgalom magasan kiemelnek a tömegből és arra képesítene, hogy a polgári iskola és a középiskolák között fennálló akadályokon átvethesse magát.

Szóval a polgári iskola tartsa magát önálló, független intézménynek, mely a középiskolára való tekintet nélkül halad a saját szép és nemes céljai felé. Megvan a maga külön rendeltetése s a mernyre nem kell, hogy a középiskola fölöslegének, a rossz nyelvűek szerint sőprejének levezető csatornája legyen, éppen annyira nem szabad a tudományos gimnázium és reáliskola pótlására törekednie.

Mi ismerjük az új intézet új igazgatójának, Szójka Gyulának széleskörű műveltségét és pedagógiai tapintatát, de egyuttal bizunk a fentartó testület, a debreceni érdemes kereskedő társulat józan belátásában és gyakorlati érzékében s meg vagyunk győződve, hogy igazgató és fentartó testület a leghelyesebb uton fogják irányítani a debreceni polgári iskolát és bizonyára megfogják menteni

ejteni, mintha vissza akarná idézni az emlékébe, — ha majd megtalálta azt a kék szeműt, akire a dal emlékezteti.

Susognak az arcképek. Amint egymáshoz ér a sima papír, felsőhajt, föl sir egyik másik, de ő meg sem hallja, csak keresi azt a kék szemű, szőke hajú leányt. Néha meg-megdobban a szíve, amint egy szőke nő arcképe kerül a kezébe, elnézi pár pillanatig s hirtelen eldobja:

— Nem ez az.

Mert most már emlékezik mindenre. Arra az alkonyórára is, amikor azt a dalt betanulta. Augusztus volt. Egő, izzó augusztusi nap. Mert akkor még volt nyár a világon, forró, agyvelőt forraló nyár, amikor úgy ömlött a verőfény, mint az olvadt arany.

Ő emlékezik jól. Eltikkadt az egész természet, a fák lombját leperzselte az izzó napsugár, bágyadtan aludtak a tücskök is, csak ő nem érezte az égető hőséget. Megküzdött az olvasztó meleggel s bár mint vakított is az országút átízott fehér porra, bár mint égetett is a nap, szinte futott az országúton, csak hogy ott lehessen a szomszéd faluban, ahol a muskátlis ablak mögött ott aludt a gitár a falon és ott várta Márta . . . Igen Márta . . . ha ugyan nem Mariskának hívták . . . Nem, nem, Márta volt egész határozottan, tudja már.

Mariska is szőke volt és karesu, de annak halaványabb volt a szeme s attól nem tanult semmiféle dalt. Nem is igen emlékezik reá, de a kis Márta, mintha a szemei előtt állana. Fehér ruháskája volt, egészen fehér . . . úgy tudja, úgy emlékezik reá, hanem az

arcképeket hiába nézi, nem tud rá ismerni, pedig biztosan tudja, hogy van tőle arcképe, hisz épen az nap kapta, amikor a dalra tanította . . .

Ennek is lehet már vagy harmincz éve; de olyan tökéletesen emlékezik reá. Roppant meleg volt. A zsalukat szigoruan lecsukták s még függőnyt is tettek az ablakra belül. Az a bizalmas, hűs félhomály derengett a szobában, amelyben megnyílnak a lelkek s túlárádnak a szívek.

A lány atyja, a hatalmas Bánáthy András, rendes szokás szerint künn aludt a méhesben. A hárs ágy mellett ott hevert a földön az újság lap, s az alvó ember még álmában is kezében tartotta a félig kiszivott esibukot. Ugy tudott legjobban aludni.

Bánáthyé a nyári konyhában foglalatoskodott s ribizlit szemezett az uzsonnához, ő pedig Mártával . . . pedig még is csak Margitnak hívták, persze hogy Margitnak, egyedül maradt a szobában.

Mintha most is látná a gitárt. amelyik valamely nagymamáról maradt örökségképen s ott aludta álmát a falon.

Bucsuzni ment az nap. Vissza kellett jönnie a fővárosba, de már érezte, ott hagyja a szívét örökre. Hallja mint remeg a hangja, amikor megszólal:

— Elfog felejteni, ha elmegyek, ugy?

— Nem feledem el Gábor . . .

— Vár reám?

— Egy életen át, ha kell.

És elmosolyodik, mert tekintete véletlenül egy megfakult arcképre esik. Valóságos cigány típus, az a kis tüzes-

szemű lány, aki az arcképről reá mosolyog. Azon az arcképen irás is van.

„Hűségért — hűséget“ 1873 jan. 1. Lili.

Négy hónappal később — mormolja mosolyogva — pedig igazán nem gondoltam volna akkor. Hanem ez a Lili nem is volt olyan csunya kis leány. Vajjon ki lehetett?

— Lili. Ha ez az arckép véletlenül a kezembe nem kerül, meg mertem volna rá esküdni, hogy soha sem ismertem Lili nevű leányt. A kis Margit, az egészen más. Szinte azt hiszem, hogy ha akkor nem kellett volna haza jönnöm, ma talán nős volnék, talán nagyapa?

— Hiába. Vannak igaz szerelmek, amelyek nem tudnak megérni. Megszületnek, egészen komolyan és meghalnak mint a szegény emberek gyerekei, mert közel laknak a kanálshoz.

A gazdasszony lépett a szobába s levelet adott át.

Megsimogatta a borítékot, mintha megecsirőgátná, ezután egy tekintetet vetett az íróasztalán keretben álló arcképre. A bronz keretből egy csinos, molett asszonyka nézett vele farkas szemet, akinek még az arcképen is szinte fénylett a szeme.

Azután szépen, esőndesen odatámasztotta a fölbontatlan levelet az arcképhez s tovább nézegette az elavult, fakó arcképeket. Egyszerre megakadt tekintete azon, melyet félre tett. Felvette s hosszasan elnézte.

— Miért is tettem ezt félre — dünnyögte szórakozottan. Hisz ez a kis Anna! — kiáltott fel hirtelen. Szegény

attól a kettős veszedelemtől, melyre rámutattunk.

Meg vagyunk győződve, hogy egészséges polgári szellem, józan gyakorlati felfogás fognak uralkodni az új iskolában és hogy a legtisztesebb polgári erények, az ismeretek megbecsülése, a munka szeretete, hivalkodástól és nagyzástól ment polgári önérték fognak az új iskolából hódító utra kelni Debrecen gazdáinak, iparosainak és kereskedőinek, egész lakosságának legtágasabb köreibe.

Isten áldása legyen az új polgári iskolán!

Agról-ágra.

Alkalmi apróságok.

A Szabadság számára írta:
Kékvér.

Az eltakart szobor. A nagyerdőben néhány nap óta hallgat a nóta. A dalos madarak kora hajnalban és késő alkonyatkor mind beröppennek a nagyerdő öreg fái közül az emlékkert bokraira, hogy megénekeljék a debreceni szabadság-szobrot.

Az alkalom épen arra való.

A szobrot ugyanis pár nap óta sűrű lepedőbe burkolták és a lepedő alatt reggeltől estig csattog a zajos kalapácsolás. Ez tehát fölötté kedvez a nagyerdei madaraknak. Vigan zengheti a fülemile, füttyölheti a rigó s a többi dalos pajtások is teli torokból fújhatják, hogy: Jaj de szép ez a szobor, jaj de szép!

Vége is miért ne lehetne ez a szobor szép, mikor lepedő takarja?

Hiszen a neve sem az, aminek kellene lenni.

Ez a szobor voltaképpen a szabadságharc emlékszobra, a szabadságszobor elnevezés tehát csak inkognitója.

Az a tulajdonsága ellenben, hogy szép, már egy hónap óta le van lepelve...

U. i. A verebek azt csiripolják, hogy ma a szobron Hungária asszonyának egész nap az orrát kalapálták.

Vegyes felvágott.

Felhőbe hanyatlott a drégeli rom.
Rá visszasüt a nap, ádáz tusa napja,
Szemkőzt vele kurta kocsmá.
Oda rug ki a Szamosra.
Meg is látná magát benne,
Ha az éj nem közeledne.
Az éjszaka közeledik.
Néma hölgy fut a nagy éjszakán,
Elhűlnétek, látva rettenetes pajzsát
És kit a eszmáján viselt, sarkantyuját.
S a diák itt szörnyet prüsszente rá,
De Hány ő beszédét tovább is folytatá:
Megesküdt a király Hunyadi Lászlónak,
Esküszöm az égre, az ég istenére:
Udvaron fehérlék szőre egy tehénnek
S a faluban bármit is beszélnek
A fülemen kieresztem a szélnek
Sájdíri dongó, csak azért is dongó!
De hirnők jó s pinegve szól:
Ég a kunyhó, ropog a nád.
Szorítsd hozzád azt a barnát,
Nagyot koppan, akkor azután elhallgat
S átveszi egy tücsök esendes bírodalmát.
Haha! elő, sip, dob, zene,
Harsogjon harsóna,
Fülembe zugja átkait
A velszi lakoma!
Igy vesződik Miklós nyers haragos bubán
S bár ágyugolyótól megtört ime térde,
Csak vasalás híja s reggel ünnep leszen
Vén budavarában ifju menyasszonya
Csendesesen kérődzik, igen jámbor fajta.
De trónusán ül a király s szól ajkáról a góg:
Ez az én szeretöm, ez a picé barna

Óriás kutyáknak képzelné valaki,

Mint komor bikaé, olyan a járása

S kobzán a dal magára vall

S ez ige hallatik:

Hogy ha nekem száz forintom vóna!

De nincs a teremtésben vesztés, csak én!

Szóltott Báthori s arca rettentő lesz,

Arra tálatja fel az egyszerű étet.

Azzal a két farkast az ölébe vette,

Az egyiket elaltatja,

Másikat felfogja karja

S nagyot sóhajt olykor-olykor:

Még várok holnapig,

Ha holnap sem jön el a végítélet napja!

Leások a föld közepéig.

Csárdás kis kalapot veszek,

Mellé rozsmaringot teszek.

Ez a Simon Judit bus históriája.

Az akadémia szolgája. Meghalt János, az öreg szerkesztőségi szolga. Hét esztendeig hordta a Budapesti Hírlap kéziratát a nyomdába; rábízta Jánosra a legföltettebb titkokat és János sohase követett el indiskréciót.

Rákosi Jenőnek Beöthy Zsolt ajánlotta Jánost.

Az akadémiánál János tizenkilenc esztendeig volt belső szolga.

— No ez tudós ember lehet, gondolta Rákosi s felfogadta Jánost.

Történt azonban egyszer, a jó öreg halála előtt pár nappal, hogy egy fontos kézirat elkallódott. Keresték, feltúrták érte a házat; végre is János fülkéjében találták meg.

— Szerencsétlen, hát miért tartotta itt ezt a kéziratot?

— Kérem alássan honnan tudhattam volna, kinek szól, a Budapesti Hírlapnak-e avagy az Esti Ujságnak, a Kakas Mártonnak-e vagy a Patyolatnak?

— De hiszen rá volt írva, hogy B. H.

— Rá, rá könyörgöm; de én nem tudok olvasni!

— Nem tud olvasni? János! és maga hét esztendő óta szerkesztőségi szolga!

— Kérem, azelőtt tizenkilenc esztendeig voltam a tudományos akadémia szolgája...

Lóversenyláz.

A budai szinkör egyik színésze minden pénzt eltippeli.

Az utolsó versenynapon próbája volt, de mégis ki akart menni a turfra. Odaállt tehát Krecsányi elé:

— Igazgató ur, engedje el a próbát, ki kell mennem a versenyre.

— Miért kell magának oda kimenni? — mordult rá Krecsányi.

— Ez családi szokás nálunk. Az apám szabó volt és ő dolgozott a szokéknek, a nagyapám meg ügyelő volt egy versenyistállóban.

— Hallja! — az én nagyapám augol versenyparipa volt, mégse megyek ki!

Szabadság.

Szeptember hónap elsejétől új előfizetésre hívjuk föl Debrecen város közönségét.

A Szabadság előfizetési ára:

Szeptember hóra egy korona.

Aki helyben 3 koronával, vidéken 5 koronával az esztendő végéig egy évnegyedre már most előfizet. — szeptember hónapra a lapot ingyen kapja.

kis Anna. Hogy biztam ebben is, hogy szerettem s lelkemre, ezt igazán feleségül vettem volna, olyan komolyan, olyan nagyon szerettem.

Es sóhajtott.

— Nem volt szerencsém az életben.

Az egyetlen lány, akit igazán szerettem, meghalt.

Es komolyan hitte, amikor ezt elgondolta sőt a szívébe is belenyilallott az őszinte, igaz fájdalom. A szeméit egy pillanatra elfutotta a könny s önkénytelen az ajkaihoz emelte a fotografiát.

— Szegény Annus. Milyen boldoggá tettél volna, ha oly korán el nem pusztulsz. De hát, — nem volt szerencsém a szerelemben. Kerestem, kutattam az igazi után, átgázoltam a szenvedély minden moosarán, csak hogy eljussak abba az elátkozott várba, ahol az én királykisasszonyom vár reám, hiába... az én királykisasszonyom meghalt.

Czirógatni kezdte az arcképet, de a lelke már messze kalandozott. Az a lány jutott eszébe, a ki olyan sok melegséggel vigasztalta akkor, a mikor ez a szerencsétlenség érte s akaratlanul is kutatni kezdett a képmása után.

Arra már nagyon jól emlékezett. Egy egész fióknyi levele volt tőle, ki is huzta a fiókot s nézegette a szépen rendbe szedett leveleket, amelyek évenként voltak összekötve. Hét évfolyamot számolt össze. A hetedik csomó kicsit regényes volt ugyan, de az is volt vagy harmincz darab. Kivette a leveleket s nézte az összekötött csomagokat. Majd babrálni kezdett az egyik csomag köte-

lén, de a csomó nem akart azonnal fölbomlani.

— Ejh! — sóhajtott — ilyen szépen bizony nem tudtam ugyse összekötni és visszarakta olvasatlanul a hét évfolyamot a fiókba, hanem amig visszatevette, mosolygott az arca s valami sugár szökött a szemébe.

Es egyszerre eszébe jutott az új levél. Utána nyult s gondosan fölmetszette a borítékot.

Berta gratulált a születése napjára. Nagyon kedvesen, nagyon nyájasan.

Édes Gabim!

Tudom nem szereted, ha erről a napról megemlékeznek, de lásd nem tehetek róla, nem tudok ellentállani annak a kényszernek, amely erőt vesz rajtam s azt parancsolja, hogy minden alkalmat megragadjak arra, hogy biztosítsalak őszinte, igaz szeretetemről. Édes boldogságom, ezernyi ezerszer kívánok minden jót... s ne vedd ki szívedből a te

Bertádat.

Becsöngette a gazdasszonyát.

— Lina, ezeket az arcképeket rakja rendbe, — meg is törülgetheti őket és tegye vissza a fiókomba. Ma nem vacsorázom itthon.

Vette a kalapját, felöltöjt s a mig a lépcsőn lefelé ment, esőndesen mormolta:

— Nem, nem öregszünk meg, csak lassankint elfeledjük hogyan is szeretünk — gyermekkorunkban.

Görgei a bur vezérekről.

— A Szabadság tudósítójától. —

Görgei Anhtur a világ legérdekesebb élő halottja. Ötvenhárom esztendő óta él a világtól visszavonultan. Nem szereti a nyilvánosságot.

Ha pedig az ember hozzá férközik, esodálkozva látja, hogy egy nyilt homloku, esodás hófehér haju pátriárka áll előtte, aki mindig hajadonfővel ül, sőtál, nyeseget rózsás kertje napos utjain és inkább hasonlít egy napbarnította öreg farmerhez, mint szabadságharczunk egykor óriás tartalma fővezéréhez.

Egy izben, ezelőtt jó tizenkét évvel már jártam nála. Akkor is éppen olyan volt, mint amilyen ma. Emlékszem, le akartam fotografálni. De az utolsó pillanatban úgy elfordult, tenyerével úgy eltakarta arcát, hogy a képen senki sem ismerhetett rá.

Mihelyt azonban a vesébe látás, a gondolatból olvasás újságírói ravaszságáról lemondtam, barátságosan vezetett végig visegrádi nyaralója rejtett utain és gyönyörűséggel mutogatta kertészkedése bájos eredményét, a csodaszép, telt arcu, viruló, illatos rózsákat.

Görgei szenvedélyes kertész, aki élete nagy részét a visegrádi kiskertben tölti. Ujabbi időben azonban sokat zavarták a kíváncsi nyaralók s Görgei gyakran utazik külföldön, ahol senki se zaklatja.

— Tábornok ur, kérem, — szoltam a szokásos üdvözlés után, — ez egyszer ne zárkózzék el oly ridegen, mint szokta mihelyt valami kérdéssel állnak eléje.

Görgei mosolygott, de nem szolt semmit.

— Tábornok ur remete — magányában is bizonyára figyelemmel kísérte a burok szabadságharczát.

— O igen! Mindig lázas érdeklődéssel olvastam rólu.

— Nem döbentette meg a hasonlatosság, mely a mi szabadságharczunk és a burok küzdelme közt oly szembezők?

— Összehasonlítás nélkül bámultam ezt a maroknyi nemzetet.

— És a háboru végén . . .

— Előre megmondtam, hogy nem lehet más vége.

— Botha, Delarey és De Wett tábornokok fegyverletételét helyeselte-e tábornok ur?

— Ezek a férfiak szerették hazájukat és nem tehettek másképp.

— Csodálatos, hogy a burok szegény Meyer Lukácsot árulónak kiáltották ki.

— Boldog Meyer Lukács! — szolt Görgei csaknem suttogó, fuldokló hangon és merően nézett maga elé.

E pillanatban megbánta, hogy többet mondott, mint amennyit akart.

De én már akkor nem tudtam ellenállni s önkéntelen utána mondtam:

— Bizony áldás volt rá, hogy meghalt!

Görgei szeme rám villant. Azután hirtelen elfordult. Majd jobbát nyujtotta felém s gyorsan elbucszott tőlem.

Nem akarta, hogy emberfia lássa

elérzékenyülni a vén katonát. Aki ötvenhárom esztendő óta él ugyanolyan vad sulya alatt, aminő Meyer Lukácsot rögtön sirba roskasztotta.

A debreczeni kamara ünnepe.

Saját tudósítónktól.

Debreczen, augusztus 31.

A kamara és az önálló vámterület. A. D. U. tegnap azt újságolta, hogy a kereskedelmi és iparkamarák debreczeni kongresszusán Láng Lajos iránt való figyelemből az önálló vámterület kérdését *leveszik a napirendről*. Közvetlen illetékes forrásból jelenthetjük, hogy ez a híresztelés nem felel meg a valóságnak. A kamarai kongresszus megállapított munkarendje teljesen *változatlan* marad, amiből világosan következik, hogy az önálló vámterület kérdését *első helyen tárgyalni fogja*.

A kamara székházavató ünnepére az előkészületek serényen folynak. Legutóbb a r. bizottság megállapodott a társasbédre nézve, mely eddigiek szerint a Bika nagytermében folyik le s melyen Láng Lajos miniszter is résztvesz kíséretével együtt. Erre az ebédre (6 koronás részvételi jegyekkel) előjegyzéseket a kamara titkárnál, ugy az ipartestület irodájába és a keresk. társulat elnökénél Zádor Lajos urnál lehet eszközölni. Az iparmuzeum berendezési munkái is gyors ütemben folynak, minthogy azonban a berendezés, ipari munkái megkészték, a tárgyak elhelyezése nem. szep. 1-én, hanem Szept. 5-én kezdődik.

A m.-szigeti kirándulás. Szávay Gyula kamarai titkár és Grünwald József segédtitkár hétfőn átmennek Máramaros-Szigetre, hogy ott a helyi bizottsággal megállapítsák a kamarák m.-szigeti tanulmány-kirándulásának részleteit.

A győri kamara küldöttsége. Szávay Gyula előbbi otthona, a győri kamara különös érdeklődéssel készül a debreczeni ünnepre. A székház-avatásra Győrből Schlichier Lajos kamarai alelnök és Szendrői Mór titkár vezetése mellett nagyobb, tizenkét tagu küldöttség jön Debreczenbe.

Papválasztás.

A debreceni nagytemplom új lelkésze.

augusztus 31.

A debreceni ev. ref. egyház történetében jelentős, eredményében messze kiható nap volt a tegnapi. Egykori híres Méliusz Péter, majdan Révész Imre örökét, a Némethy Lajos halálával megüresedett ev. ref. lelkészi szószekeket töltötték be választás utján a debreceni ev. ref. hivek.

A választási mozgalmak nagyon zajosaknak ígértek s zajosak is voltak. Lelkészwálasztásnál szinte szokatlan kor-

teskedések indultak meg az egyes jelöltek érdekében s Debreczen utcái már a kora reggeli órákban olyan zajosak voltak, mintha országos képviselő választások idejét élnénk. Robogó bérkocsikon szállították a kortesek a szavazó polgárokat s ami csak még élénkebb színt adott a választásnak: a szavazó polgárokat.

Az asszonyok egyebekben a délelőtti folyamán sütéssel, főzéssel, takarítással s gyermekek dédelgetéssel lévén elfoglalva, csak délután járultak a szavazó urnához. erősen befolyásoltatva meggyőződésüket az ügyes kortesek által. Mert minden kortes felsorolta a saját jelöltje érdemeit s lelkészi erényeit, míg az ellenjelöltekre kigyót békát rákiabáltak.

Epen a nagy s sokak előtt visszatekintő korteskedés eredményezte azután hogy különösen a délelőtti folyamán lassan haladt a szavazás, igen sokan kitértek a korteskedések elől s inkább nem szavaztak egyik jelöltre sem.

Az érdekes lelkészwálasztásról a következőkben számol be tudósítónk:

(A szavazatszedő bizottságok.)

A szavazások tekintettel a szavazók nagy számára, de a példás rend fentartására is, két helyen folytak.

Az első, második és harmadik kerületben lakók a Kossuth utcai felsőbb leányiskolában szavaztak és pedig zöld szavazólapokkal.

A szavazáshoz: Szinay Gyula gazdasági-bizottsági elnök mint a főgondnoknak, helyettesül, dr. Sz. Szabó József, a leszavazók személyazonosságának ellenőrzésére B Nagy János, helyettesül Erdei Ferenc, jegyzőül, dr. Kocsár Gábor, a szavazók jegyzékének vezetésére Tassy Miklós presbyter és Zong János tanító küldettek ki.

A rend fentartását ellenőrizték a a rendőri közegekben kívül, kirendeltettek az egyháztanács részéről Kovács Lajos vezetése alatt Alföldy Gábor, T. Nagy János, Kulcsár Gábor, Pethő István, Pethő Lajos presbyterek.

Bizalmi férfiak voltak az itteni szavazásoknál: Jánosy Zoltán részéről Eereny Gyula, Dr. Baltazár Dezső részéről dr. Szűcs Géza, Ilyés Endre részéről Kecskés István, Marjay Péter részéről Reé Ferencz.

A 3-6 kerület ev. ref. vallásu polgárai az egyházi tanácstermében szavaztak, piros szavazó jegyekkel,

Itt a szavazóbizottság a következőleg alakult meg. Elnök: Koncz Elek, a személyazonosság ellenőrzésére Kertész János, helyettesül Faragó András, jegyzőül a főjegyző, a leszavazók jegyzékének vezetésére Szilágyi Bálint és Hódy Béla presbyterek küldettek ki.

A jó rend fentartásával megbízattak: Otr. Vágh János vezetése alatt Török Bálint, Kéki Sándor, Kovács László, Molnár Ambrus és Ablonczy Gedeon.

A „BIKA” szálloda bérletének megszűnése miatt

az összes berendezések és felszerelések hátralévő részei u. m. kávéházi márványasztalok, finom fehérre festett vaságyak, madráczok, ezüstneműek, függönyök, finom flanel takarók, paplanok, tollpárnák sat. ugy mint eddig d. e. 11-12. d. u. 3-6 óra közt állanak megvásárlás céljából az igen tisztelt Bika szálloda bérletársaság. vevőközönség becses rendelkezésére.

Bizalmi férfiak az egyes jelöltek részéről Dr. *Bacsó Dezső*, *Márton Imre*, *Kecskés István*, *Alföldy Gábor* és *Bödögh Gyula*.

(Kortés világ a városban.)

A mint a választások megkezdődtek, reggel 8 órakor megindultak a korteskedések is. Kocsin hordták a választókat s a választó helyiségek bejárásainál is kortesek fogadták az érkező szavazókat.

Nem egy esetben megtörtént, hogy a szavazó jegyeket is elvették a választótól a kortesek, ha arra az ellenjelölt neve volt felírva s a saját jelöltjük nevével állított szavazó cédulával cserélték ki, nem is szólva a kapacitálásokról, melyekkel egyik jelölt erős tulbuzgalmáról tett tanubizonyosságot.

Szóbeli inzultustól sem riadtak vissza a kortesek s például *Török János* építőmester, aki dr. *Varga Lajos*nak képviselő korában egyik legbuzgóbb kortese volt, mikor dr. *Varga Lajos* az egyházépület udvarán hangosan dicsérte dr. *Baltház Dezső* érdemeit, durván kifakadt:

— Az ur meg jobban tenné, ha annak a *pecsovics* jelöltnek nem fogná pártját. En mondom ezt, *Török János*, aki most is itt viselem annak a kardvágásnak a nyomát, amit az ur miatt kaptam.

Es tény, hogy a legutóbbi zajos országgyűlési képviselő választás alkalmával *Török János* az utcai attak alkalmával, miközben dr. *Varga Lajos* megválasztása érdekében korteskedett, a lovaskatonák összevagdalták. Dr. *Varga Lajos*nak különben este is bőven volt része menlitosokban.

(A szavazók száma.)

Hogy a magyar ember mennyire irtózik az adófizetéstől, bebizonyította a tegnapi választás is. Ugyanis a választásban csak azok vehettek részt, a kik egyházi adójukat betizették.

Debreczenben a szavazó joggal bíró ev. ref. polgárok száma meghaladja a 10 ezret s ezek közül csak 3832 választó polgár vehetett részt a szavazásban. A többi adóhátralékos volt.

Hogy azonban ez a debreceni ev. ref. egyház adószedőinek a hiányos ellenőrzésén is mulik, bizonyítja az, hogy például *Kardos László* nagykereskedőnk sem vehetett részt a szavazásban ez okok miatt és pedig a nélkül, hogy tudott volna róla.

Voltak a kik 6 év óta vannak hátralékban s azt állítják, hogy sohasem kaptak ez idő alatt felszólítást.

Hogy a korteskedések miatt milyen sokan nem szavaztak, bizonyítja a végeredmény. Déli 12 óráig a két szavazóhelyiségben mindössze hatszázán adták le szavazatukat.

(A választás eredménye.)

Délután 6 órakor a kéthelyen 1400 hívó szavazott le. Ekkor az elnökök kitűzték a zárórát és pedig a Kossuth-utcai szavazó helyiségben 7, az ev. ref. egyház tanácstermében pedig 8 órára.

Este 9 órára hirdette ki *Szele György* az egyházi épületnél összesereglett közönség előtt a választás eredményét.

E szerint leszavazott összesen 1498 választó és pedig *Jánossy Zoltán*ra 770. vele szemben a többi összes jelöltekre 718, minélfogva 52 szótöbbséggel *Jánossy Zoltánt* választották meg.

A szavazatok az egyháztanácsnál és a Kossuth-utcai iskolában így oszlottak meg.

Jánossy Zoltán	379	+391	=770
Dr. Baltház Dezső	129	„ 167	„ 296
Ilyés Endre	70	„ 99	„ 164
Diószegi Mihály	72	„ 77	„ 149
Marjai Péter	50	„ 52	„ 102
Tóth	2	„ —	„ 2
Szilágyi	1	„ —	„ 1
Üres lap volt	1	„ 8	„ 9
Összes szavazatok	703	+794	=1498

H I R E K.

Üdv az olvasónak.

Debrecen, augusztus 31.

A debreceni *Szabadság*, mely a márciusi szellő rügybontó fuvallatával egyidőben boesátotta első gyökerét a jó debreceni közönség szívébe, rövid fennállás után ma már a virágzás szakához ért.

Egészséges talajban izmosodik és a közönség szeretetének napfénye mihamar gyümölcsöket érlel a fiatal eseményen.

Szabadság megerősödött szerkesztősége az új felelős szerkesztő vezetése mellett a mai naptól fogva állandóan arra törekszik, hogy ez a lap a vidék egyik legjobb ujságja legyen. Az ujságírás feladatait a *Szabadság* nem meríti ki abban a vízözön előtt való jámborságban, hogy a venezuelai köztársaságnak jó tanácsokat osztogasson, Uj-Britania boldog pápuáinak cserekereskedésébe beavatkozzék és a római pápa enciklikáiról külön véleményt mondjon.

A *Szabadság* első sorban és mindenek fölött Debrecen város közönségének lapja lesz. Debrecen város, Hajdúmegye, a közel területek és ezekkel egyben a gyökeres magyarság érdekeinek, anyagi és szellemi előhaladásának szolgálatába szegődik. Vidéki ujság lesz tehát a *Szabadság*; de olyan jó vidéki ujság, mely friss, eleven, közvetlen, megbízható forrásokból merít s nem szorít közlik csupán a riporter szemfülesség üres híradására, hanem hozzászól mindenhez, nyíltan megírja nézeteit minden városi, társadalmi, politikai és közművelődési kérdéssről; szrakoztasson, hanem irányítsa és a város, a debreceni polgárság, a nemzet üdvére csinálja is a közvéleményt.

A napi sajtó minden eszköze rendelkezésére a *Szabadságnak*, hogy ezt a feladatát híven és jól betölthesse.

Helyi összeköttetésein, politikai, társadalmi, irodalmi és művészeti közvetlen forrásain kívül a *Szabadság* az ország jeles íróinak legjavát nyerte meg állandó munkatársakul, úgy hogy a *Szabadság* minden közleménye mátol fogva eredeti értékes lehet.

Nem soroljuk fel ezen a helyen szaktársaink díszes, nagy gárdáját névszerint. De dicsőséggel jelenthetjük, hogy e perezen ötvennél több eredeti, becses kézirat áll a *Szabadság* rendelkezésére

és az olvasó ezentul napról-napra, állandóan az ország legjobb íróinak dolgozatait olvashatja a *Szabadság* hasábjain.

Önálló, független ujság lesz a *Szabadság* az országos és városi politikában, a társadalmi, kulturális, nemzeti, irodalmi és gazdasági kérdésekben egyaránt.

Bátran hihetjük tehát, hogy meghódítja s teljesen kielégíti a debreceni közönséget.

Üdv az olvasónak!

* **Személyi hir.** Dr. *Kiss Aron* ev. ref. egyház szeretett ősz püspöke tegnap délben hazaérkezett. A püspök a tegnapi papválasztás miatt szakította meg fürdőzését.

— 265. Szóval kétszázhatvanöt. Tekintélyes, hatalmas szám, de százzsorosan nagyobb és súlyosabbá teszi az a hiradás, melynek képesán e sorok élére került 265 honvédről, kettőszáz hatvanöt debreceni katonáról van szó, a kik az ezredgyakorlatoknál tegnap *Kismarja* mellett beteg, elaléltan, félholtan dőltek ki a sorokból. Kétszázhatvanötön voltak. Egészséges, életerős fiu mindahány s mégsem bírták azt a katona „drillt”, a melyről annyi sok szó esett már s a mely mindamellelt egyre szedi áldozatait. A *kismarjai* esetet figyelmébe ajánljuk az illetékeseknek, elvégre is véreink, fiaink élete — egészsége forog kockán.

* **Wesselényi szobra Zilahon.** Szilágyvármegye közönsége szobrot állít a nagy *Wesselényi Miklós* bárónak Zilahon. A szobor leleplezése szeptember 18 án lesz Zilahon. Erra az ünnepségre most küldte szét a meghívókat *Kaizler György* dr. alispán. A leleplezés ünnepe szept. 18-án délelőtt 10 órakor a vármegye ünneplő közgyűlésével kezdődik. Onnan vonulnak a szoborhoz. Itt eléneklik a Himnust azután *Kaizler* alispán mint a szoborbizottság elnöke megnyitó beszédet tart, mire *Beóthy Zolt* ünnepi beszéde következik. A sorrend szerint a *Wesselényi* család egy tagja megköszöni a szobrot, majd alkalmi ódát szavalnak, megkoszorúzzák a szobrot, mire a szózat eléneklése után az ünnep véget ér. Délután 2 órakor társas ebéd lesz, este a Vigadóban diszeloadás, melyet a kolozsvári Nemzeti Színház rendez, 10 órakor pedig bál a vármegyei ház disztermében. A rendezőség gondoskodott az ünnepre érkező vendégek méltó fogadásáról. Kolozsvár, Deés, Nagybánya elől szept. 17-én délután, Debrecen, Nagy-Károly, Szatmár Budapest felől este érkeznek a vonatok, ezen fölül lesznek külön vonatok is, mert a vármegyében és messze vidéken nagy az érdeklődés a zilahi ünnepe iránt. A *Wesselényi* szép szobrát egyébb iránt az üzleti élelmesség még a leleplezés előtt leleplezte a képes levelező lapokon. A nagyarányu leleplezési ünnepen *Debrecen* is képviselve lesz. A város és a megye hivatalosan részt vesz az ünnepen, a várost *Komlóssy Arthur* h. polgármester, a vármegyét *Rásó Gyula* alispán képviseli, A Csokonai-Kör nevében *Géresi Kálmán* elnök, a közjegyzői kamara nevében egyik kamarai tag megy a zilahi ünnepre.

* **A város tb. főorvosa Tátrafüreden.** Dr. *Bruckner* Ernő m. á. v. egészségügyt tanácsos és városi tb. főorvos Tátrafüredre utazott, az országos orvosi kongresszuson való részvétel

ezéljából. Egy heti távolléte alatt dr. Dereassy István fogja helyettesíteni.

— **Istentiszteletek.** Ma, vasárnap az ev. ref. templomokban a következő lelkészek végzik az istentiszteletet: A nagytemplomban Kovács Zsigmond h. lelkész, a kistemplomban: Sáfrány Lajos tanár, az újtemplomban: Cziriák Béla s. lelkész, az ispotálytemplomban: Mitrovics Gyula lelkész, a szegényházban: Hajdu Zsigmond püspöki titkár, a Csapókerti imaházban: Kovács János népiszkolai felügyelő. — A róm. kath. templomban délelőtt: 6 órákor szt. misét mond Vas Károly kegyesrendi tanár, 7 órákor Szabó István, 8 órákor Pák Fmil 9 órákor ünnepélyes nagy misét mond dr. Wolafka Nándor c. püspök, utána szentbeszédet tart Szabó István, háromnegyed 11 órákor Molnár K. Dezső miséz, fél 12 órákor szt. misét mond Brösztel Lajos. Délután 3 órákor litánia, utána Rózsafüzér. — A gör. kath. kápolnában reggel 6 órákor istentisztelet, délelőtt 9 órákor szt. mise. Délután 3 órákor vecsernye, 4 órákor rózsafüzér ájtatosság. Az ág. ev. templomban délelőtt 10 órákor istentiszteletet tart Máté Károly. ev. papjelölt.

— **Debreceni tanár kilüntetése.** A pallagi gazdasági taniutázat érdemes tanárát ifju Sporzon Pált, a Gazdasági Lapok felelős szerkesztőjét szép megtiszteltetés érte. A Pozsonyban tartandó országos mezőgazdasági kiállítás igazgatósága meghívta a fiatal professzort a kiállítás zsűrijébe és egyben kinevezte a kiállítás géposztályának csoportfőnökévé Sporzon tanár már el is utazott Pozsonyba, hogy a kitüntető megbízatásnak eleget togyen.

* **A diákközgyűlés szónoka.** Debrecen város törvényhatósága kegyelettel, hazafias lelkesedéssel ünnepli meg Kossuth Lajos születésének századik évfordulóját. Az ünnepek sorrendje mindinkább kidomborodik és teljes kiegészítése immár csak napok kérdése. A szeptember 17-iki diákközgyűlés ünnepi szónokának személyére is megállapodott már a városi tanács. Bakonyi Samu dr. Debrecen város II-ik kerületének országgyűlési képviselője lesz az ünnepi szónok, ő fogja méltatni a századik évfordulón a magyar szabadság apostolának érdemeit.

* **Elhunyt orvos.** Stern Benő Dénes házonszenvi orvos életének 69-ik évében Miskolcon meghalt. A derék orvost Debrecenben is sokan ismerték; egy időben tartott itt rendelőtinteztet és a társadalomban is kedvelt egyéniség volt. Hült tetemét tegnap délután tették az avasi sírkertben örök nyugalomra. Elhunytát gyászolja özvegye, vajai Vay Mária s két gyermeke, László és Magda.

* **A vigyázatlanság halottja.** A kis Lakatos Jóska, a kinek tragikumáról tegnapelőtt emlékeztünk meg, tegnap délután kiszenvedett a közkórházban. Holttestét nem bontják föl, mert a kir. ügyészség még gyanuokat sem talált arra a föltevésre, hogy talán a kisvasut vezetője lenne felelős a Lakatos Jóska haláláért. A maga vigyázatlansága döntötte szegénykét a sirba és gyászos végével ő lett a helyi vasut legelső halálos balesetének hőse.

* **Kutbafult gyermek.** Balmaz-Ujvárosban Valkó Jánosné 2 éves Gyula nevű fia belefult a ház udvarán lévő nyitott kutba. Mikor észrevették, a gyermeket már felvetette a víz. Kihúzták,

de láthatólag már élet nem volt a gyermekben. Azonban hosszas élesztési kísérletek után mégis sikerült megmenteni az életnek.

* **Önként jelentkező tolvaj.** Biró György Kolozsvári lakosnál szolgált Barna György dorogi illetékességű suhancz, Jóravaló, becsületes szolgának vélték a háziak, de megingatta ebbeli hitüket a jeles Gyurka. Megingatta pedig azzal, hogy a mult hetek egy szép csütörtök reggelén hatvan koronát elsikkasztva, tovább állott kienes Kolozsvár városából. Biró György panaszára köröztette a rendőrség országosan a megugrott legényt, de hiába ütögették a nyomát — nem sikerült hurokra keríteni. Barna Györgynek magának is megesett a szive tehetetlen közrendszeten és tegnap délután maga jelentkezett a debreceni bűnügyi osztályon Szócs Lajos rendőrbiztosnál:

— Barna György volnék, instálom alászon. Kolozsvárt szolgáltam, de megloptam a gazdám, oszt' megszöktem. Ide hajtott a lelkiismeretem, tessék engem lecsukni.

Az őszinte vallomás meglepte az ügyeletes biztost, mindazonáltal készséggel teljesítette a tolvaj suhancz kívánságát.

— **Előléptetett rendőrök.** Bockó Sámuel Debrecen város rendőrkapitánya három közrendőrt léptetett elő altisztekké a tegnapi napon. Harsányi Antal, Fazekas János és Békéssy Márton a kitüntettek, a kiket a felsőbbség kegye ha anyagilag nem is, de legalább a ranglétra tetszetős fokán előbbre vitt.

* **Munkások és munkaadók harca.** A Király Gyula tanácsnok vezetésével működő törvényhatósági munkaközvetítőnek ugyancsak meggyült a baja mostanság a munkások és munkaadók közötti elintézetlen ügyekkel. Egyre inkább érkeznek a panaszok s az ügyosztály valóságos ostromot áll ki a különösen cséplési szerződésekből kifolyó különbözetek elintézését sürgető igazság-keresőktől. Ugy látszik a munkások keresve keresik az alkalmat, hogy a munkaadókba belekössenek, viszont a munkaadók is az inséges viszonyok közt legelsőbbben a munkások révén szeretnék megtakarítani, a mit a vámon elvesztenek.

* **Megszökött a katona fogházból.** Varga Kari híres legény. Ismerték szerte három vármegyébe, de legeslegjobban itthol Debrecenben, a hol nem kevesebb, mint ötször volt büntetve különböző lopásokért. Legutóbbi hurokra kerülése alkalmából az is kiderült, hogy a jeles Kari katonaszökevény is s így a kir. ügyészség börtönéből visszakerült a jó madár a 39-ik gyalogezred zárkájába. Itt azonban nem igen érezte magát jól és fölhasználva tegnap délután egy alkalmas pillanatot — kifeszítette a katonai foghelyiség ajtaját és tovább állott. Varga Kari szökését Libermann őrsvezető jelentette este tíz órákor a rendőrségen, megadván egyszersmind az országos körözéshez szükségelt személyleírást, melyben különös ismertetőkép jelzi, hogy Varga Kari felesége a böszörményi gypmester legkisebbik leánya. Egyébként a szökevény — hir szerint — Vámospéres felé vette útját.

* **Halálozások.** Az anyakönyvi hivatalnál tegnap a következő haláleseti bejelentések történtek. Funa Irma róm. kath. 1 hónapos, Erdey László ev. ref. 2 éves, Tóth Julianna ev. ref. 2 hónapos, Szöllőssy Erzsébet ev. ref. 6 hónapos, Szilágyi Róza ev. ref. 6 hónapos, Feldmayer Antal róm. kath. 14 napos. Lakatos József róm. kath. 7 éves, Sipos Bálintné ev. ref. 51 éves, Papp Gy. László gör. kath. 10 hónapos, Tihanyi János izr. 47 éves, Juhász Erzsébet róm. kath. 10 hónapos, Kovács János ev. ref. 21 éves.

* **Eljegyzések.** Az anyakönyvi hivatalnál az elmúlt heten bejelentett eljegyzések: Tüdős István ev. ref. földműves — Békéssy Zsuzsánna

ev. ref., Oszicsák György gör. kath. gyógyszerlaboráns — Kis Julianna ev. ref., Péntes György ev. ref. szobafestő segéd — Selyem Rózsa ev. ref., Szekretár György ev. ref. eszmadia segéd — Szilágyi Zsuzsánna ev. ref., Farkas Sándor ev. ref. napszámos — Balog Mária ev. ref., Fogarasi István ev. ref. kőműves segéd — Apródi Julianna ev. ref.

* **Házasságok.** Az elmúlt héten Debrecenben az alábbi házasságok kötettek meg: Szabó András róm. kath. kőműves segéd — Fésűs Juliánnával ev. ref., Haranghy Bálint ev. ref. napszámos — Elek Juliánnával ev. ref., Harsányi István ev. ref. napszámos — Kertész Máriaival ev. ref., Tóth József. ev. ref. kőműves segéd — Pető Rózával ev. ref.

* **Halálozás.** Tihanyi János debreceni kereskedő, katonai élelmező tegnap 44 éves korában meghalt. Temetése ma délután fél 5 órákor lesz az izr. templomban.

x **Tekeasztal.** Jókarban lévő ujonnan behuzott tekeasztal (billiárd) jutányos árban eladó. Bővebb felvilágosítást ad: Bárdos Géza közgazdasági bank.

x **Az iskola idény kezdetén** ajánlom kitünő minőségű és nagyválasztékú kalap és fehérneműmet, fiuk részére; ugyszintén újdonságaimat uridivat cikkekben. Békés Lajos kalap és uridivat üzlete, Debreczen, Piacz. Dr. Ujfalussy ház.

x **Az őszi idény kezdetén** ajánlom a m. t. közönség szives figyelmébe kalapos műhelyemet, ahol mindennemű férfi és fiu kalapok készítését, valamint férfi, női és gyermek kalapok átalakítását a legjobb kivitelben, jutányos árak mellett eszközölöm. Békés Lajos kalapos műhelye Piacz-u. 44., az udvarban,

TANÜGY.

Szövőipartanfolyam.

A Szabadság számára írta: Koncz Ákos.

A helyi lapok mindenkor a legnagyobb elismeréssel szoltak a debreceni jótékony nőegylet áldásos működéséről. Szeretettel karoltak fel minden eszmét, melyet a nőegylet pendített meg. A nőegylet munkájának diadalmas sikerében nagy része van a helyi sajtónak, mely minden törekvésünket támogatta és szelbnél-szebb magvas cikkelyekben emlékezett meg a nőegylet közhasznu tevékenységéről.

Nem czélom e sorokban elsorolni a debreceni jótékony nőegylet működését, mely nyilvánvaló mindazok előtt, kik a zajtalan munka nyomán fakadt áldást ismerik. Tudják, hogy a jótékony nőegylet nemesak ezrek és ezrek szeméiről törli le irtalmának selyemkendőjével a szenvedésokoza könnyeket, hanem valóságos édesanyja az árváknak, hűséges gondozója az özvegyeknek és a szeretet melegével halmozza el azokat, kik az étellel való küzdelemben megtörve vagy elbetegesedve megfázott lélekkel epekednek segítségért és vigasztalásért... A női lélek utólérhetetlen gyöngédségével karolják fel a szegények és szenvedők ügyét, a téli zord napokban az éhezők egész seregének nyujt eledelt és meleg szobát és szeretete melegével bevilágítja azok szegényes hajlókát, kik mindenkitől elhagyatva halálukért imádkoznak.

Az emberszeretet eme nagy és áldásos munkája mellett a debreceni jótékony nőegylet fenntartja nőipariszkoláját mely az életre és az életnek neveli a leánynövendékeket. Ez az intézet valóságos dicsősége a nőegyletnek. Örök hála kötelezte maga iránt a szülőket a jótékony nőegylet, jelesen annak fárads-

hatlan elnöke Veressné Szathmáry Teréz Urasszony, ki legyőzve az akadályokat, eloszlatva a kishitűek aggodalmát, sőt szembezállva egyesek előítéletével ez intézetet ugyszólván a semmiből megteremtette. A gyakorlati tudásszerzés mintáintézetévé fejlődött ez az iskola s a kik csak egyszer is megtekintették ott a mintaszerű vezetést, az igazgatóné és tanítónők lángbuzgalmát és e buzgóság életre szóló eredményeit, bevallották, hogy a nőegylet már nem egyetlen alkotásával is betöltötte nemes hivatását.

Annál dicséretesebb, hogy a debreceni jótékony nőegylet nem elégszik meg az árvák nevelésével, a szegények gondozásával és a nőipariskola szakadatlan fejlesztésével, hanem az elmúlt évben mozgalmat indított egy *szövőipartanfolyam* felállítására. Gyakorlati szemével ugyanis tapasztalta, hogy a szegényebb nők, különösen a téli hónapokban munkátlanul töltik idejüket, mert a házi ipar egyetlen ágához sem értenek. Beszerzett saját költségén egy szövőszéket, alkalmazta Bagossy Kálmánét tanítónőnek. Pár nap múlva már számosan jelentkeztek tanítóknak s a szakavatott vezetés mellett a bejárók és nagyobb árvaleányok oly ügyességre tettek szert a fonalban és szövésben, hogy az érdeklődő látogatók a legnagyobb dicsérettel szoltak a készített munkák felől.

A kis eszközökkel elért siker látára a debreceni jótékony nőegylet válaszmánya elhatározta szövőipar tanfolyamnak városi és állami támogatás mellett való fejlesztését. A nemes város törvényhatósági bizottsága hatszáz koronát szavazott meg e célra, míg a kereskedelmi kormány oly kötelező nyilatkozat kiadása mellett, hogy a tanfolyam céljaira alkalmas helyiséget ad, a szövésben jártas tanítókat alkalmaz és a szegény néposztály készítményei értékesítését erkölcsileg előmozdítja — megígérte több szövőszéknek és kétezer korona állami segélynek utalványozását. A nőegylet közjegyzőileg kiállított kötelező nyilatkozatot, melyet Veressné, Szathmáry Teréz elnök, Szabó Kálmán és Komlóssy Arthurné alelnökök és Koncz Akos titkár irtak alá, már felküldte a magas miniszteriumhoz és így reméljük, hogy a közel napokban megkezdheti áldosos működését ezen tanfolyam.

Eannyit kívántam a Tekintetes Szerkesztő Ur szíves engedelmévei ez alkalommal a nőegylet ezen új működési köréről elmondani. A gépek megérkezésekor és a berendezésről annak idején szintén jelentek. A kik azonban addig is beiratkozni kívánnak a tanfolyamra, jelentkezzenek a jótékony nőegylet péterfia-utczai árvaházában, hol a tanítás és munka javában folyik.

Beiratkozás a nőegyleti árvaház iskolájába.

A debreceni jótékony nőegylet péterfia-utczai hat osztályú elemi iskolájában szeptember 1-én kezdődnek a beiratások. Az intézet tanítónője délelőtt 8—12-ig és délután 3—5-ig szívesen szolgál felvilágosításokkal. Az intézet tavalyi záróvizsgálata alkalmával is arról győződtek meg a tanügybarátok és a szülők, hogy a debreceni jótékony nőegyletek által fentartott ezen hat osztályú iskolában a nevelés és tanítás a legjobb kezekben van letéve.

IRODALOM.

* **Debrecen magasztalása.** Lovász János darabja, a *Délibábok hazája* megjelent nyomtatásban. Tetszetős külsejű kis könyv, melynek minden sora a szeretet sugaraival övezi Debrecen városát, multját és jelenét. Lovász Jánost költővé ihlette ez a szeretet. És mindamei lett jó izléssel ki tudta kerülni a szerelenségeket. Nyelve zamatos, egyszerű és kifejező. Amit mond, röviden, de jellemzően mondja. Szívesen üdvözljük Lovász Jánost az irodalom terén s örvendünk, hogy Debrecenről ilyen vonzó és hű képet tudott fösteni.

* **A Dugonits-társaság Kossuth-ünnepé.** A szegedi Dugonits irod. társaság szept. 18-án Kossuth Lajos emlékezetének szentel diszgyűlést rendez. A társaság Szávay Gyulát bizta meg a prologyszerű költemény megírásával és előadásával. A diszgyűlésen ezenkívül *Eötvös* Károly felolvas, dr. Lázár György orsz. képviselő elnöki beszédet mond és Lipsey Adám ünnepi záró költeményt szaval.

SZÍNHÁZ.

— **A Nemzeti Színház új korszaka.** Szeptember elsején kezdődik a budapesti Nemzeti Színház új téli évadja. Ezuttal először viseli az ország egyetlen műintézeté az új igazgató, Somló Sándor, képét. Hogy milyen legény az új igazgató, arról minden Demosztenezsnél szebben beszél a tett. Ime itt van a Nemzeti Színház első nyolcz napi műsora.

Szept. 1. Csongor és Tünde. Irtá *Förösmarty.*

Szept. 2. A dolovai nábob leánya. Irtá *Herceg Ferenc.*

Szept. 3. Virágfakadás. Huszárszerelom. Irtá *Murai Károly.*

Szept. 4. Bánk bán. Irtá *Katona.*

Szept. 5. Liliomfi. Irtá *Szigligeti.*

Szept. 6. Proletárok. Irtá *Csikj.*

Szept. 7. Az arany ember. Irtá *Jókai Mór.*

Szept. 8. A bor. Irtá *Gárdonyi Géza.*

Lám, lám, mire képes a nemes költői lélek, az erős nemzeti szellem! A Nemzeti Színház műsora eddig hemzsegett a léha, értéktelen idegen daraboktól. És most Somló Sándor az új évad első nyolcz napját csupa eredeti magyar darabbal szenteli meg. Jellemzi ez a csendes, hühót kerülő komoly férfit, aki rátermett a Nemzeti Színház igazgatására. Ez a Nemzeti Színház valódi, egyetlen hivatása: művelje a klasszikus és az eredeti drámairodalmat! De szomoruan jellemzi a fővárosi sajtó általános nemzetiellen irányát, hogy erről az *eseményről* alig tesznek említést a budapesti lapok. Bezzog a *Magyar színház* idegen silány ságai mellett ütik a nagydobot!... Ha nem ettől a magyar Somlótól kitélik, hogy még a következő hétre is csupa magyar darabot tűz ki. Össze-vissza itt egy se-reg magyar drámaíró, akik Shakspere, Moliére, Göthe, Schiller, görög és más Klasszikusok segítségével az egész évadot, betöltenék: Szigeti József, Rákosi Jenő, Dóczy Lajos, Toldi István, Váradi Antal, Somló Sándor, Bartók Lajos, Dobsa Lajos, Balázs Sándor és a többi.

— **A debreceni színtársulat.** Színházunk új igazgatójának, Makó urnak nincs szerencséje a nyári állomásaival. Elsőbben le kellett mondani M-Szigetről, most meg az ehelyett kapott Orosháza vadonatúj színtársulatból kénytelen visszamenekülni Nyiregyháza; mert az óros-háziak fött kukoriczát esznek, de színházba nem járnak. Makó társulata csak tíz napot tölt Nyiregyháza és szeptember 25-án már megkezdí a debreceni színjátszást.

Színházi ügyek.

A színügyi-bizottság ülése.

Saját tudósítónktól.

Debrecen, augusztus 30.

A város színügyi-bizottsága ülést tartott tegnap délután. Makó Lajos, a színház új igazgatójának kérvénye volt napirenden: a színház jövő hó 18-án való megnyitása és a délutáni előadások ügyében. Az új színingazgató korábban akar bevonulni kivételesen s ehhez kéri a tanács, illetve a színügyi-bizottság jóváhagyását. Másik kérelme a vasárnapok és ünnepnapok délutánjaira tervezett zóna-előadások engedélyezésére vonatkozik.

A színügyi-bizottság a kért 18-ika helyett 25-ikét állapította meg a színháznyitás napjául, kikötven azonban azt, hogy a bérleti előjegyzések csak október elsejétől érvényesek. Engedélyezték a délutáni előadásokat is, a melyek mindenkor bérletszünetben tartandók.

Az Uránia színház kérvénye, a bérlek törzskönyvének bemutatása és Gulyás István bizottsági tag indítványa volt még soron. Tudósítónk a következőkben számol be a bizottság üléséről:

(Déliabók hazája.)

Oláh Károly tanácsnok távollétében, Komlóssy Arthur főjegyző, polgármester helyettes elnökletével ült össze délután négy órakor a színházi-bizottság. Jelen voltak az elnöklő főjegyzőn kívül: Bockó Sámuel, Berger Jenő, Komlóssy Dezső, Gulyás István, Körner Adolf, Abraham László, Aczél Géza, Sz. Szabó László és Szabó Kálmán bizottsági jegyző.

Komlóssy Arthur üdvözlölvén a megjelent bizottsági tagokat, a szabadságon levő Oláh Károly tanácsnok helyetteseként megnyitotta az ülést. Ezután a bizottság jegyzője, Szabó Kálmán jegyző terjesztette elő az Uránia tudományos színház kérvényét, melyet annak érdemes igazgatója, Szana Tamás intézett a városi tanáshoz, kérvén: a városi színház díjmentes átengedését a Délibábok hazája három esti és egy délutáni előadására. Hosszasan szól a kérvény a Délibábok hazája szerzőinek Lovász János és Haranghy Györgynek érdemeiről, a fővárosi közönség közönyéről, a mely az erkölesi elősmerésen kívül mitem juttatott a kiváló debreceni szerzőknek, majd a darab szépségeit és értékes voltát magasztalva kéri a színház átengedését a speciálitan *Debreczent* és délibábos *Hortobágyunkat* ösmertető alkotás bemutatására.

A színügyi-bizottság méltányolván a kérvényben fölhalmazott okokat, készséggel teljesítette az Uránia kérelmét s a színházat szeptember 20. 21. és 22-re átengedte díjmentesen a *Déliabók hazája előadásaira*

(Makó igazgató kérvénye.)

Makó Lajos, az új színingazgató nyári állomásáról Orosházáról intézi kérvényét

a városi tanácshoz. Ünnepe és vasárnap délutánokon zónaelőadásokat kíván tartani s az új idényt jövő hó 18-án szeretné megkezdeni.

A bizottság engedélyezte a délutáni előadásokat, kiköti azonban, hogy azok mindenkor béreltszünetben tartandók. A színház megnyitására szeptember 18-ika helyett 25-ét ajánlja a bizottság s ekkorra ad engedélyt is *Makónak*.

Ezután a színházi bérlők törzskönyvét hagyták jóvá, majd *Gulyás István* bizottsági tag tette meg indítványát a színre kerülő darabok erkölcsi szempontból való ellenőrzéséről. Jelmezes főpróbák elrendelését tartja kívánatosnak, hogy így a bemutató előtt visszautasíthatja a bizottság azokat a színpadi alkotásokat, a melyet szinte erkölcsi szempontokból kifogásolhatók.

A bizottság *Komlósy Arthur* főjegyző előterjesztésére, legközelebbi ülésén foglalkozik majd *Gulyás István* indítványával. Ezzel a színügyi bizottság ülése öt óra után véget ért.

TÁVIRATOK.

A király Pólaban.

Póla, augusztus 30. (*Saját tudósítónk távirata.*) Ő felsége a király holnap este *Ferencz Ferdinand* trónörökös és *Rajner* királyi herceg kíséretében a flottagyakorlatokra ide érkezik.

Fejedelmi nász.

Pétevár, aug. 30. A carskoje-szelói nagy palotában tegnap délután tartották meg *Miklós görög herceg* és *Vladimirovna Heléna* nagyhercegnő esküvőjét. A szertartást a pétevári metropolita végezte a palota templomában. Este díszbéd volt, a melyben a császár család és a nászvendégek vettek részt.

Apponyi gróf utazása.

Temesvár, augusztus 30. (*Saját tudósítónktól.*) Végleges megállapodások szerint *Apponyi Albert* gróf ma reggel érkezik Temesvárra, s holnap délelőtt Lovrinba megy a *Lipthay báró* védnöksége alatt álló mezőgazdasági kiállítás megnyitására. Hétfőn reggel Versecre utazik.

A Temesi árvapénzek.

Temesvár, aug. 31. (*Saját tudósítónktól.*) A temesvári árvapénztár ügyéről illetékes helyről a következő felvilágosítást kapjuk: Teljesen valótlan, hogy milliókra vagy csak százazrekre menő hiányról volna szó. Tény az, hogy az 1867. előtti állami kezelés alatt az árvavagyontól kölcsön adott, némely tőkék behajthatatlanok lettek. De ez a hiány bőven fedezetet nyer abból a tartalékalepből, a melyet a kezelt tőkék kamataiból való 10 százalékos levonásokból összegyűjtöttek s a mely több mint 400,000 frtra rug. Az ügy csak az által bonyolódott össze, hogy az állam az alkotmányos éra kezdetén az árva vagyont átadta ugyan a megye kezelésébe, de a 400,000 frnyi tartaléktőkét visszatartotta. Ezt az alapot a megye per útján visszakövetelte és pedig azon a czímen, hogy a megye kénytelen volt az állami kezelésből származott hiányt fedezni. A pert később felfüggesztették és megkísérelték az egyezkedést. Alapos kilátás is van rá, hogy az egyesység létre fog jönni és pedig azon az alapon, hogy a tartalékalepből első sorban a némely követelések behajthatatlanságából kellekzett hiányt

fogják fedezni, a maradék pedig, mint-hogy ez a hiány jóval kisebb a tartalék-alapnál, az állam tulajdonába megy át. Ez a hivatalos aktákon alapuló felvilágosítást mindenkit meg fog győzni arról, hogy százazrekre rugó elkallódott pénzekről szó sem lehet, hogy a már évtizedek előtt konstátált hiány a tartalékalepből bőven nyer fedezetet és így sem a megye közönségére, sem az árvavagyonra a legkisebb kar sem háramlik.

Magyar zászló Amerikában.

Neuyork, augusztus 30. (*Saját tudósítónktól.*) Az *Orzszágos Nemzeti Szövetség* diszázslója ma érkezik az amerikai partra. A *Statendam* hajót, melyen a lobogó érkezik nagy küldöttség fogadja díszmenet, lovas bandérium és hosszú kocsisorral. A zászlószentelés a Grand Centrale Palace nagytermében lesz, hova 10,000 ember fér el. Zászlóanya *Kundtz Tivadarné*, ünnepi szónok *Weltner Ignác* lesz. Nagy küldöttség megy a zászlót vivők elé a hajóra.

Mátyás szobra Kolozsvárott.

Kolozsvár, augusztus 30. (*Saját tudósítónktól.*) A *Mátyás-szobor* baloldali két hatalmas alakjának ércöntvényei már össze vannak állítva s most folyik az illesztési munka. Az állásokon az emelőgépeket tegnap délelőtt a talapat jobb oldali szárnyára szállították át s ezekkel is azonnal hozzáfognak a munkához. *Fadrusz János Kolozsvárra* érkezett és a munkákat személyesen vezeti.

Mattassich—Keglevics Budapesten.

Budapest, augusztus 30. (*Saját tudósítónk távirata.*) *Mattassich—Keglevich Géza*, a kegyelmet kapott főhadnagy ma este Budapestre érkezett. Az a szándéka, hogy megtelepszik a fővárosban. *Keglevich* grófné, a kegyelmet kapott főhadnagy anyja a horvát hivatalos lapban kitagadva fiát, kijelenti, hogy adósságaiért nem szavatol.

Megcáfolt zavargások.

Konstantinápoly, aug. 30. Hivatalos török részről megcáfolják egy külföldi lapnak azt a jelentését, hogy Albán-Szkutariában zavargások vannak két keresztény kereskedő meggyilkolása miatt. Ez a hír valószínűleg arra vezethető vissza, hogy Szkutariában bizonyos *Kiamil* és *Djuba* Péter között személyes torzalkodásból kifolyólag verekedésre került a dolog, amelyben *Djuba* elesett és *Kladje András* nevű kísérője megsebesült. Politikai jelentősége nincs a dolognak, csak közönséges büntényről van szó.

Miniszterek utja.

Bécs, augusztus 30. (*Saját tudósítónktól.*) *Körber* az osztrák szakminiszterekkel és előadókkal jövő hét elején Budapestre utazik, folytatni az autonóm vámtarifa ügyébeni tárgyalásokat *Szell Kálmán* jelenleg *Svájcban* van. holnapután tér vissza Budapestre.

Hajnik Imre meghalt.

Budapest, augusztus 30. (*Saját tudósítónktól.*) *Hajnik Imre*, az egyetemen az európai és hazai jogtörténet tanára, volt rektor és dékán ma délután budai villájában meghalt.

Himlőjárvány a Fokföldön.

Fokváros, augusztus 30. Fokföld több vidékén a himlő lépett fel. Eddig hát európai és két benszült ember kapta meg a betegséget.

TÖRVÉNYKEZÉS.

A z a k t á k n y e l v e.

— Dramatizált judikatúra. —

A Szabadság számára írta: **Zöldi Márton.**

Szín: egy vidéki kir. ítélőtábla tanácsterme,

Személyek:

Az elnök,
A vádlott,
A főügyési helyettes,
A szavazó bírák,
A közvédő.

Az elnök: (A vádlotthoz, ki a perrendtartás értelmében személyesen jelenik meg.)

Magát a királyi törvényszék a lefolytatott tárgyalás adatai alapján a vád és védelem meghallgatása után a btk 333-ik szakaszába ütköző § 336-ik szakaszának 4-ik pontja szerint minősülő lopás büntette miatt két évi börtönre s egy évi hivatalvesztésre ítélte. Fel fog olvastatni a tárgyalási jegyzőkönyv.

A jegyző: (Felolvasta a tárgyalási jegyzőkönyvet.)

Az elnök: Megértette?

A vádlott: (Romlatlan nyelvértékül, de rosvott multu paraszt.) Egy szikrát se!

Az elnök: Meg fogom magyarázni. Maga lopás miatt két esztendőtt kapott, de jogorvoslással élt.

A vádlott: Járt hozzám az orvos, de oem igen élttem vele.

Az elnök: Afőlebbezésbenalaki és anyagi semmisségi okokra támaszkodott.

A vádlott: Én csak a kerítéshez támaszkodtam, de tagadom, hogy átmásztam.

Az elnök: Az alaki semmisségi okok közül a bünvádi perrendtartás 384-ik szakaszának 5 pontját hozta fel.

A vádlott: (tarisnyájából előszedi az idézést.) Megkövettem alássan, én csak ezt a cédulát hoztam fel.

Az elnök: Mint anyagi semmisségi okot a bünvádi perrendtartás 358-ik szakaszának 3-ik pontját jelölte meg.

A vádlott: (esodálkozva.) Én?

Az elnök: Maga azt mondta, hogy a bíróság az 1878. évi V-ik törvények 92-ik §-át tévesen alkalmazta, illetve fejtételeinek fenforgása dacára sem alkalmazta.

A vádlott: Már könyörgöm alássan, ilyen cífrát én életemben se mondtam. Nem is tudnék.

Az elnök: Maga azt mondta, hogy noha az enyhítő körülmények annyira nyomatékosak és oly nagy számmal forogtak fenn, hogy a cselekményre meghatározott büntetésnek legkisebb mértéke is aránytalanul súlyos lenne, a törvényszék még sem alkalmazta a 92-ik paragrafust.

A vádlott (hüledezve): Megkövettem a nagyságos urat, sokszor állottam már a törvényszék előtt: de ilyen csunyákat én sohase beszéltem.

Az elnök: De hisz maga a 92-ik §-ra hivatkozott.

A vádlott: Nem én hivatkoztam, engem hívtak oda.

Az elnök: Hát maga nem látta tulnyomókuak az enyhítő körülmények fenforgását?

A vádlott: Nem láttam én semmit, mert forgott velem a világ. Részeg voltam.

Az elnök: Hát akkor miért támadta meg a törvényszék ítéletét?

A vádlott: Én támadtam meg? kérem, nem volt én nálam egyéb egy botnál, azt is elszedték tőlem, mikor behittak.

Az elnök: Jól van, üljön le.

A vád- és védőbeszéd után a táblai tanács visszavonul s öt perc múlva ismét megjelenik.

Az elnök: (kihirdeti a királyi tábla ítéletét.) A királyi tábla indokainál fogva helybenhagyta a királyi törvényszék ítéletét. Maga itt is két esztendőtt kapott.

A vádlott (ijedten): Itt is kettőt? (Fülét vakarja.) Ez már sok azért a malaczért.

Az elnök: Ez ellen nincs főlebbezésnek helye.

A vádlott: Hála istennek!

Elnök: Csak semmisséggel élhet.

Vádlott: Micsoda? Két esztendeig sem-

miségből éljek? Olyan nincs! a rabkoszt, az dukál. Tudom én a törvényt. Ültem már nem egyszer.

(Függöny, illetőleg teremőr.)

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

— Kéziratot nem adunk vissza. —

Z. J. Debreczen. A Kossuth-ünnep előkészületeiről nem adhatunk minden nap hírt. Egyrészt azért, mert az egész országban száz meg ezer helyen folynak a készülődések, másrészt meg ilyen esetben helyesebb csak a feltűnőbb határozatokról beszámolni.

K. Gy. Mohác. Igazán sajnáljuk, hogy nemzeti nagy létünk nagy temetője az ön versét is el nem temette.

KÖZGAZDASÁG.

A Pozsonyi II. országos szőlőszeti és borászati kongresszus tegnap tartotta **Bernáth Béla** országgyűlési képviselő elnöklete és **Dr. Kövessi Ferenc** kir. szőlőszeti felügyelő bizottsági előadó vezetése mellett egyik szervező bizottsági ülését. Főtárgya az összejeövetelnek a kongresszus ideje. Pozsonyi II. országos mezőgazdasági kiállítás keretében megtartandó szőlőkiállítás idejének össz egyeztetése. Az idei nedves hűvös időjárás a szőlő érését későbbre halasztván, a szőlőkiállítás is csak később lehet ezért most már a kongresszust is el kellett halasztani. A szervező bizottság ez üléséből kelt határozata alapján a kongresszus szeptember hó 24-én d. e. 9 órakor veszi kezdetét s folytatólagosan fog tartani 25. és 26-án, úgy hogy délelőtt a tervbe vett előadások, délután pedig a kirándulások lesznek megtartva. Mint **Dr. Kövessi Ferenc** bizottsági előadó jelentéséből kiténik, a kongresszusnak már ez ideig is oly nagyszámú tagja van, hogy ez az országos mozgalom igen eredményes lesz és fényesen fog sikerülni.

Elmaradt a nagyváradi nagyvásár. Nagyváradon marhavész van. A Lédever és Káimán gyárban ugyan szünő félben van a száj és körömfájás; de hiába tettek meg minden óvó intézkedést, a járványos baj áttérjett a Moskovits és fia szeszgyárába is. Ennélfogva, mint ne-

künk jelentik, a nagyváradi országos nagyvásár elmarad. A hatóság intézkedett, hogy ezt az egész országnak hírül adják.

REGÉNYCSARNOK

A SZERELEM HATALMA.

Regény.

Írta: **Jablónczay Kálmán.**

(Folytatás)

X.

P á r d u c.

Annyi sok szenvedés után nem esoda, hogy a két boldogtalan ember sietet nyugalmasabb laza felé, hol mégis akad hébe-hóba egy pár csepp abból a gyógyító balsamból, mely a sajgó sebek fájdalmát pillanatra enyhíti.

A trumviratus a fehér ember, a szerecsen és a fenevad szoros barátságban igyekeztek a tenger felé — melynek sima tükrén túl, a hol az ég széle rá borul a földtekére, van egy elhagyott hely, hol valaki, egy — talán könyes szemű leány remegve várakozik.

Azok a csillagok nem hazudhattak, az Isten rejtett országában nem csinálnak komédiát a földi halandó lelki érzelmével. — Az Isten szereti az ő gyermekeit

Tardos vakon hitt az égi jelenésben. Azóta higgadt nyugalma teljesen cserben hagyta, egészen elfeledte a régen tett fogadalmat, hogy soha többé vissza nem tér.

Hevesen lüktető agyát csak azzal a gondolattal tudta csillapítani, hogy haza, haza...

Nyomultak tehát előre kelet felé... A párduc mint hű kutya követte őket lépten nyomon.

Ha megéheztek, elfutott, mintha csak küldték volna, az erdők csalitjai közzé, vagy ingoványok zombékjaiba és rabolt, lopott mindég annyi vadat, melyeknek frissen sült hús teljesen elég volt mindhármójuk részére.

A párducból rövid időn egy nélkülözhetlen barát lett, melynek meleg radaskodása és feltűnő eszes figyelme csakhamar a szeretet és bizalom határáig emelte őt fel a két ember szemében.

Több heti kínlás, vergődés után elérték a tenger partot.

Azon a helyen állottak ismét melyen ezelőtt 6 hónappal elszánva életunottan tekintettek hátuk mögé keresve kutatva a halál országát.

A párduc hátát magasra görbitve bizalmatlanul tekintett a végtelen vitzükör felületére...

(Folyt. köv.)

NYILT-TÉR.

Ki sokat ül és kinek nincs alkalma megfelelő sétálás vagy sport-üzés által az altesti szervek működését kellően fenntartani annak a kipróbált

ROHÍTSI TEMPELFORRÁS borral, tisztán élvezve

STYRIA FORRÁS ezért teljes kárpótlást nyújt.

Gyermekeknek és felnőtteknek a hasmenést gyorsan és biztosan megszünteti a

SZTRAKA-féle tannin-szokoldát.

Egy drb. 40 fill. Kapható minden gyógyszerárban.

Üzlet megnyitás.

Van szerencsénk a n. é. hölgyközönséget értesíteni, hogy **Debreczenben, Piacz-u. 7. sz. a. Vecsey Zoltán ur házában** **LOVASS és KOSÁRKA** törvényszékileg bejegyzett cégünk alatt a mai kor fokozott igényeinek mindenben megfelelő

női divat áruházat nyitottunk.

Nagy választékban tartunk **Echa, Bluz és diszselymet, valódi Francia és Angol női ruhaszöveteket**, valamint a legujabb mintájú és színtartó **Cretionokat, zephyreket, fanellokat és barchetteket**. Remek applicatio himzések, gaze és zsinór díszek, csipke gallérok és betétek, francia derékfűzők mérték szerint is. Női fehérneműek, harisnyák, vászon, chiffon-félék. Damast és pamut asztalterítékek. Pamutok, bélés és szabó kellékek, nap- és esernyők. Függöny, ágy, asztalterítő és paplanban.

Berendezésünkönél különös tekintettel voltunk arra, hogy árunk finomsága s azoknak szolidan meghatározott áraival a n. é. közönség pártolására érdemesnek bizonyuljunk.

Tisztelettel: **Lovass és Kosárka.**

Costüm ruháknak a legutolsó divat szerinti készítését elvállaljuk.

1018 szám
1902.

Földhaszonbéri hirdetés.

A magyar vallás alap tulajdonához tartozó Hajdu megyében — Püspökladány község határában fekvő uradalmi birtokból az u. n.:

25 számú Szent ágotha-zug nevű 530 ⁷⁰⁶/₁₂₀₀ hold kiterjedésű legelő birtok;

a 26. számú Szent ágotha nevű 568 ³³¹/₁₂₀₀ hold kiterjedésű legelő birtok egészben, vagy két részre osztva;

a 27. számú Kerülő halom nevű 485 ⁹⁷⁷/₁₂₀₀ hold kiterjedésű legelő birtok;

a 28. számú Nagy kerülő nevű 404 ⁸⁰⁵/₁₂₀₀ hold kiterjedésű legelő birtok;

a 29. számú Laponyag nevű 480 ⁸⁴⁸/₁₂₀₀ hold kiterjedésű legelő birtok egészben, vagy két részre osztva;

Vége:

a 30 számú Nagy-Szék nevű 903 ⁷⁶¹/₁₂₀₀ hold kiterjedésű legelő birtok az alólírott felügyelőség hivatalos helyiségében 1902 évi szeptember hó 30-án délelőtt 11 órakor tartandó szóbeli versenytárgyalás útján 1902 évi november 1-től kezdődő 12 évi időtartamra haszonbérbe fognak adatni.

A 25 számú bérletre . . . 600 kor.
a 26 számú bérletre . . . 600 kor.
a 27 számú bérletre . . . 500 kor.
a 28 számú bérletre . . . 500 kor.
a 29 számú bérletre . . . 500 kor.
a 30 számú bérletre . . . 1000 kor.
báratpénz teendő le a fentjelzett napon az árverés megkezdése előtt az uradalmi felügyelőségénél.

A részletes haszonbérleti és versenytárgyalási feltételek az alólírott felügyelőségénél a versenytárgyalásig minden hét csütörtök napján délelőtt 10—11 óráig betekinthetők; ugyanesak ekkor tekinthető be a legelő birtokok fekvését feltüntető térképi vázlat is.

Püspökladány, 1902. augusztus hó.

A kir. alapítványi
uradalmi gazdasági felügyelőség.

Eladó homokkerti szőlők.

1.) Egy remek fekvésű, jó karban levő, 2146 [] öl területén, rajta levő uri lakkal, parkirozott udvarral jó ivó vízzel.

2.) Egy szintén remek fekvésű jókarban lévő 3636 [] öl területű, igen jó termésű szőlővel beültetve, Jutányos árakban eladók.

Tulajdonos lakik:

Homokkert 165 sz. a.

Szeptember hó 16-ára kivilágításokat

egy egyesületeknél, mint magánháznál elvállalok. Erre az alkalomra

Kossuth Transparent

képeket a legszebb kivitelbe készítek, megbízások Rákóczi-utca 55. sz. alá küldendők.

Leidenfroszt A.

Ingyen

adok mindenkinek képes árjegyzéket.

Előre

haladt idény miatt raktáron levő összes áruimat

Gyári

áron bocsájtom a nagyérdemű közönség rendelkezésére.

Áruim

minden bel és külföldi óra és ékszer kereskedőkkel

Versenyképesen.

ezüst éremmel kitüntetve,
Versenyképességért, saját-
gyártmányu inga óráimért.

Azon felül raktáron tartok: Magy. kir. fémjellel ellátott 14 karatos arany gyűrűket 2 f. 50 któl fölfelé, arany fülbevalókat 1 f. 50 któl fölfelé, karkötőket a legolcsóbtól a legdrágáig, lánczokat, hőlgyek és urak részére, ezüst és China-ezüst evőeszközöket, ezüst és China ezüst dísztárgyakat.

Minek utána azon kellemes helyzetbe jutottam, hogy egy nagyobb mennyiségű óra és ékszer raktárt olesón megvásárolva én is a n. é. közönségnek azokat minden elfogadható áron elárusítom.

Tisztelettel:

Gasparik Antal,

Chronometer mű-órák, óra készítő, valamint a M. Kir. All. Vasutak szállítója és pályá-
órása. Debreczen, alföldi takarékpénztár épület.

Megérkeztek

a l e g u j a b b

női ruhaszövetek,

francia flanelek,

mosó velezek,

szőnyegek

Donogán és Somossy

Kunz József és Társa utódai

Vászon készfőhőnemű raktárába. Debreczen, Kistemplom-bazár.

7228 Tkv. sz.
1902.

Árverési hirdetmény kivonat.

A debreczeni kir. tszék, mint tkvi hatóság részéről közhírré tétetik, hogy özv. Erdődi Dánielné örökösai végrehajthatónak Géder István és neje elleni végrehajtási ügyében a debreczeni kir. tszék és a debreczeni kir. Járásbiróság területén levő, a debreczeni 2598. sztjkvben a + 4771/b—2 hrsza, a debreczeni 4863. sztjkvben A + 4771/a—1. hrsza. felvett zsidókertbeli beltelekre 796 koronában, a sámsomi 571 sztjkvben A + 1081. hrsza. felvett ingatlanra 264 koronában, a sámsomi 584 sztjkvben A + 1097 hrsza. felvett ingatlanra 40 koronában, a sámsomi 589 sztjkvben A + 1121 hrsza. felvett ingatlanra 284 koronában, a sámsomi 1849 sztjkvben A + 1082./a. 1082./b. hrsza. felvett ingatlanra 292 koronában megállapított kikiáltási árban a végrehajtási árverés elrendeltevén, annak foganatosítására határidőül 1902. szeptember hó 27-ik napjának délután 3 órája e kir. trvszék árverési termében kitűzetett.

Kikiáltási ár, a becsár, azonban az árverésre kitett ingatlan szükség esetén a kikiáltási áron alól is elfog adadni.

Az árverelni szándékozók tartoznak a kikiáltási ár 10 százalékát készpénzben, vagy óvadékképes értékpapirban letenni, a vagy az 1881. LX. t. cz. 170 §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál történt előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elősmervényt a kiküldöttnek átadni.

Az árverési feltételek a hivatalos órák alatt a kir. tszék, mint tkvi hatóságnál és Debreczen szab. kir. város rendőrségénél és Sámsom község előljáróságánál tekintethetők meg.

A kir. trvszék mint tkvi hatóság. Debreczen, 1902. június hó 11. napján.

Hegedüs István
kir. tszéki bíró.

NOVAK FERENCZ

vésnök és zománczó

BÉCS, XVI., Koppstrasse 34.

a legtöbb egyesület és testület,
szövetség és klubok szállítója.

Előnyös forrás jelvények, diszítések, érmek és ki-tüntetések tekintetében arany, ezüst és bronzból, kerékpárosok, evezősök, vitorlások, athleák, lövészek, tornászok dalárok, vadászok, veteránok, tüzoltók, stb. számára.

Minták kívánatra bérmentve küldetnek mindenüvé
Elsőrendű ajánlatok.

KRAYER E. ÉS TÁRSA

MAGYAR FESTÉK-, KENCZE- ÉS LAKK-GYAR

BUDAPEST,

Iroda és raktár: — Compt. u. Niederlage:
V., Váci-ut 6. (Frankl-vasudvar)
nyugoti pályaudvar közelében.

József főherceg őcs. és kir. fensége
udvari szállítója.

FIÓKÜZLETEK: — FILIALEN.

VII., Akácfa-utca 64. (Király-utca sarok).

VII., Kerepesi-ut 50. (Erzsébet-körut sarok.)

IV., Vámház-körut 10. (Közp. vásárcsarnok
átellenében).

M. kir. állami és Budapest fő- és székváros
szállítója.

Halzsír, faggyu, vaselin, gépolaj, kocsikenőcs, föld-, vegyszeti- és lakk-festékek, kátrány, carbol, creolin, **carbolineum**, **kékkő**, olaj, vízüveg, kátrány, silicat, portland-cement, gipsz, graphit stb.

Arjegyzék kívánatra bérmentve.

Naponta friss érkezésű

kiváló szép zamatos öszibaraczkok, valamint nemes faj körték, sárga és görög dinnyék, továbbá csemege-szőlők és ugyszintén minden faj gyümölcsök állandóan kaphatók.

Vidéki megrendeléseket a legfigyelmesebben esomagoljuk és továbbítjuk.

Czeglédy és Polgár

fűszer és csemege üzlet.

Debreczen, a Bika szállóval szemben.

Egyéves önkéntesek

Arjegyzékkel és felvilágcsítással készséggel szolgálók.

Prelovsky András,

elsőrangú katonai és polgári szabó üzletében,

Debreczen, Kossuth-u. 4. sz.

a legelegánsabban, szabályszerint, kiváló olesó árban felszereltetnek. Az anyag jóminőségéért, valamint előírás szerinti elkészítéséért felelősséget vállalok

Debreczen szab. kir. város rendőrkapitányságának bűnügyi osztálya, a Grünfeld Leopold debreczeni lakos, volt bormérő ellen lefolytatott kihágási ügyben hozott alábbi másod- és harmadfoku jogerős ítéleteket küldte be közléstétel végett:

I.

Másolat.

9840/1900. sz. A rendőrkapitányság bűnügyi osztálya Grünfeld Leopoldnak hamisított bornak forgalomba hozása által elkövetett kihágási ügyére vonatkozó iratokat, a 733/1900. rkh. számú ítélet ellen marasztalt által beadott felebbezése folytán, beterjeszti. — *Ítélet:* A rendőrkapitányság bűnügyi osztályának 733/1900. rkh. számú ítélete, amely szerint Grünfeld Leopold koresmáros, mesterséges bor készítése által elkövetett s az 1893. évi XXIII. t. cz. 1. §-ába ütköző kihágás miatt, ugyanazon törvény 2. és 6. §-ai alapján — de az 1879. évi XL. t. cz. 21. §-a alkalmazásával, 50 kor. pénzbüntetéssel vagy nem fizetés esetén 3 napi elzárással és 20 koronával megváltható 1 napi elzárással büntetett, a felmerülhető végrehajtási és tartási költségekben marasztaltatott, továbbá, hogy a törvény 12. §. és azon törvény végrehajtása tárgyában kiadott 53850/1897 sz. m. kir. kereskedelemügyi miniszteri rendelet 28. §. értelmében azon 58 liter bornak, melyet a 13. sz. 169 literes hordóból a folyó évi május 4-én megtartott helyszíni szemle ideje óta elhasznált — a szakértő bizottság által megállapított 52 fillérjével számított 30 korona 16 fillér értékében elmarasztaltatott; valamint marasztaltatott a borminták vizsgálatáért az orsz. m. kir. chemiai intézet és központi vegykimérési állomás által 733. sz. a. kiállított díjjegyzékben felszámított 48 kor. 14 fillér megtérítésében; továbbá, hogy a pénzbüntetések a pénzbüntetések orsz. alapja javára, az 58 liter bor ára a városi szegény alap javára, a vegyvizsgálati költség pedig az illető vegykimérési állomás javára fizetendő és hogy a mesterségesnek nyilvánított bor elkoboztatni és kiöntés által megsemmisíttetni rendeltetett, azonban a jogerős ítéletnek közhirre tétele mellőztetett és az ítélet a borítaladó beszedési hivatallal, a m. kir. Pénzügyigazgatósággal és bor ellenőrző bizottsággal közöltetni rendeltetett, — *minősítés tekintetében helyben hagyatik, a büntetés mérvére nézve azonban megváltoztatik* s épen az I-ső foku ítéletben felhozott azon indokok alapján, hogy a megromlott törkölyből készített, az egészségre ártalmas ital panaszolt mint borkimérő által készített, az mint természetes bor- az eladásra szánt más borokkal egy pinczébe tartatott, a borítaladó szemleivben is mint természetes bor vétetett fel, más bor vegyítése által a kisebb mennyiségű bor újra felszaporítottatott 170 literre: a II-od foku hatóság, tekintettel az 53850/1897 sz. a. kiadott m. kir. kereskedelemügyi rendelet II. rész 8 §-ára, — oly tulnyomó enyhítő körülmény fenforgását, mely az 1879. évi XL. t. cz. 21. §-ának alkalmazását lehetővé tenné, — nem látja, sem pedig azon rendelet 9. §-ára tekintettel, az ítéletnek marasztalt költségeire való hírlapi közlését mellőzhetőnek nem látja, — *mindezeknél fogva Grünfeld Leopold koresmáros hamisított bor készítése s forgalomba hozásáért az 1893. évi XXIII. t. cz. 2. és 6. §. alapján 1 napi elzárással és 50 korona pénzbüntetéssel, nem fizetés esetén újabb 3 napi elzárással büntetetik és ezen ítélet marasztalt költségein — jogerőre emelkedés után — a „Debreczeni Ellenőr” és „Debreczeni Ujság” című lapokban 1—1-szer közlést tétetni rendeltetik; az első foku ítéelt egyéb részében pedig helyben hagyatik.* Miről a rendőrkapitányság bűnügyi osztálya az iratok visszaadása mellett további szabályszerű eljárás végett és a borellenőrző bizottság — ez utóbbi Nemes Kálmán elnök ur útján jkvben értesítendő.

Kelt Debreczen sz. kir. város Tanácsának 1900. augusztus 7. tartott üléséből.

Kiadta:

Illésy, jegyző s. k.

(P. H.)

A másolat hitelül:

Debreczen, 1902. augusztus 26.

Erdélyi István,

r. kapitány helyett.

II.

Másolat.

Magy. kir. belügyminiszter. 1951. kih. szám/V d. Debreczen sz. kir. város közönségének. Grünfeld Leopold debreczeni lakos ellen mesterséges bor készítése és forgalomba hozatala miatt folyamatba tett kihágási ügy vádlott s az illetékes borellenőrző bizottság elnökének fellebbezése folytán felülvizsgáltatván, a következő III. foku ítélet hozatott: a város tanácsának 1900. évi augusztus hó 7-ik napján 9840. kih. szám alatt, a rendőrkapitányi első foku ítélet módosításával hozott másodfoku büntető ítélete tekintettel arra, hogy a büntetések mindegyik kihágás miatt külön-külön szabandók ki, az alább felhozott súlyosító körülményekre tekintettel, olyképen változtatattik meg, hogy *vádlott a mesterséges bor készítése által elkövetett kihágás miatt az 1893. évi XXIII. t. cz. 6. §-a alapján 5 napi, saját költségén töltendő elzárással és 15 nap, különbeni végrehajtás terhe alatt fizetendő s a büntetés pénzek országos alapja javára fordítandó 100 korona pénzbüntetéssel, behajthatlansága esetén még további 5 napi elzárással, a mesterséges bor forgalomba hozatala által elkövetett kihágás miatt az 1893. évi XXIII. t. cz. 5. §-ának b.) pontja alapján ugyancsak 15 napra, különbeni végrehajtás terhe alatt fizetendő s a büntetés pénzek országos alapja javára fordítandó 100 korona pénzbüntetéssel, behajthatlansága esetén 5 napi elzárással büntetetik. Egyébb részeiben az ítélet helybenhagyatik.* Hogy a vádlott mesterséges bor készítésével kihágást követett el, ehhez kétség nem férhet, sőt az öt annál súlyosabban terheli, mert az iratok szerint két ízben követte el ugyanilyen kihágást és pedig először akkor a mikor az 1900. évi július hó 12-én és a május hó 4-én kelt jegyzőkönyvekbe foglalt saját beismerése szerint a 169 literes hordóban nála talált és az állandó borvizsgáló szakértő bizottság által, mesterségesnek nyilvánított borát oly módon készítette, hogy törkölybort seprőborral kevert össze; másodszer pedig akkor, a mikor ehhez a mesterséges borhoz, a hatósági mintavétel után abból 1900. évi jónius hó 19-én kivett 58 liter helyett természetes bort kevert. A mesterséges bor forgalomba hozatala által elkövetett kihágásban pedig azért vétkes vádlott, mert Erdély János és Varga József városi fogyasztási adó ügynökök 1900. évi július 19-én tanukul történt kihallgatásuk alkalmával bizonyítják, hogy a vádlott az illető mesterséges borból 1900. évi július hó 19-én 58 liter bort kivett és azt elvitte a saját lakásán levő „mérőpinczébe” s az utána járó „fogyasztási adót (helyesebben borítaladót)” is kifizette, másnap azonban Varga József tanu ezt az 58 liter bort már nem találta ott s a vádlott neje neki azt mondta, hogy azt a bort (illetőleg mesterséges bor) egy lakadalomra már eladták. Sőt vádlott a mesterséges bor forgalomba hozatala körül roszhiszeműség is terheli, mert az 1900. évi július hó 12-iki tárgyaláson — azt a valótlan vallomást tette, hogy a 169 liter mesterséges bor még mind meg van s csak később (július 19-én) Erdei János és Varga József tanuk fentemlített vallomása után ismerte be, hogy abból 1900. évi jónius hó 19-én 58 litert kivett, érte az adót lefizette s azt kimérésében levő pinczéjébe vitette át. Erről a város közönsége 1900. évi szeptember hó 20-án 10999 sz. a. kelt jelentés esatolmányának visszaküldése mellett további eljárás végett értesítetik.

Budapesten, 1901. évi július hó 9-én a miniszter meghagyásából

Dr. Sélley s. k., miniszteri tanácsos.

A másolat hitelül:

Debreczen, 1902. augusztus 26.

(P. H.)

Erdélyi István,

r. kapitány helyett.

Osztrák-magyar bank.

Hirdetmény.

Az osztrák-magyar bank fiókintézete

hivatalos helyiségét

folyó évi szeptember hó 1-én
az Arany János-utca 1b szám alatti saját házába

helyezi át.

Osztrák-magyar bank debreczeni fiókintézet.

— Utánnnyomás nem díjaztatik. —

ELITE FÉNYVIRDA

Debreczen. Piacz-utca 81. Bank-palotával szemben.

Legkényelmesebben berendezve

Elsőrangú kivitel! Legolcsóbb árak!
Legszebb képek! Legtartósabb képek!

Photo-Email-, Platin- és
Pigment-képek

Életnagyságu Platin-
kép 12 koronától

Mindennemű felvételek — házonkívül is
— eszközöltetnek

Gyári raktár
fényképezési
cikkekéből

Szak és Amateur fényképezők
részére

Nagy választék fényképezőgépekből 5 koronától
feljebb

Minden Amateur, ki egy gépet vesz,
szakszerű oktatásban részesül. ingyen
Fényképek kidolgozása elvállaltatik. — Sötét kamara
áll a t. cz. Amateur urak részére

KOSSUTH LAJOS

nagy hazánk fia emlékére nemzeti kokárdával körülövezett, bronz alakú, remek kivitelű, szabadalmazott photo-email jelvényeket készített

Brust Béla

előkelő budapesti

photo-email műintézete,

mely általánosan ismert czég legutóbb a verscei kiállításon általános feltűnést keltett gyártmányaiival. — Egyesületek, körök, asztaltársaságok és egyeseknek ez a Kossuth-kép a legszebb, legelősebb és legmaradandóbb emléket képezi.

Az ország minden részéből már eddig is beérkezett rendelések sokaságára való tekintettel, kérjük a megrendeléseket mihamarabb eszközölni. — Minta és árjegyzék kívánatra díjtalanul küldetik.

Megrendelések

photo-email műintézetéhez,

Brust Béla Budapest, Erzsébetkörút 30. sz. küldendők.

Minden külföldinél jobbak és olcsóbbak!

A

Debreczeni Vasöntőde
és

Géplakatosság

aranyéremmel kitüntetett
ék-szerkezetű, erőátvitteles

Borsajtói és Szőlőzuzói!

Eladás egyedül a gyártelepen
Péterfia végén,
a **Hadház-utcában.**

Ujabb haladás!

kérje mindenütt csakis az
új **Eisenstädter-féle**

Bejegyzett

Védjegy
„Vaslovag“

EGLASINE

padlófénymáz. Gyári
jegy: **„VASLOVAG“**
törvényesen védve.

Gyorsan szárad!

Kiadós! Mosható!

Tükörfényű!

Tartós! Szaktalan!

EGLASINE

padlófénymáz
utólag nem ragad
igy tehát sem
por, sem piszok a padlóba
nem hatolhat be. **EGLASINE**
használatban a legolcsóbb be-
eresztő szer. Takarékos hasz-
nálat mellett 1 kg. elegendő
12 □ méter területre.

!!! Kapható mindenütt !!!**Szivattyúk és Mérlegek**

mindennemű házi és nyil-
vános czélokra, a mező-
gazdaság-, építkezés- és
iparnál.

Csövek, tömlők, csapok
stb. stb.

Szivattyu- és gépgyártási
betéti társaság

legújabb javított reneszerü
tizedes, fűtő sulyu és hidmér-
legek fából és vasból, keres-
kedelmi, közlekedési, gyári
mezőgazdasági és ipari
czélokra.

Embermérlegek, mérlegek,
házhasználatra, stb.

W. GARVENS, WIEN, I. Schwarzenburgstrasse 6.
I. Wallfischgasse 14.

Kapható technikai és gépüzletekben, kútkészítőknél stb.

Arjegyzék ingyen és bérmentve.

TÓTH GYULAvaskereskedő **DEBRECZEN,**

Piacz és Kossuth-utcza sarkán.

Ajánlja dus raktárát : vas, szer-
szám, épületvaslás. házi-, kerti-
és konyha felszerelésekben.

Hatvan-u. 2. szám alatti raktáramban

nagy választék magyar és bud-
veiszi gyártmányu **porcellan**
kályhákban, valamint első minő-
ségű vasbutorok, fürdőkádak, jég-
szekrények és fényezett fémárak.

Szolid kiszolgálás. — Jutányos árak.

Egyenruházati-intézet

„A magyar testörhöz.“

PETRUS KÁROLY

polgári és katonai szabó

BÉCS**XV., Hütteldorferstrasse 183.**

a cs. és kir. lovassági, gyalogos és tüzér laktanyák-
kal szemben

Egyenruhák cs. és kir. katonaság,
állami tisztviselők,
Veterán-egyletek,
sport, vadász és kerékpár kosztümök,
liberiák, stb.

JUTÁNYOS ÁRAK, KITŰNŐ KISZOLGÁLÁS.

Arjegyzékek ingyen
és bérmentve.